

Tudományos fokozatokról és minősítésről

Az Elnöki Tanács ülése

Pénteken ülést tartott a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa.

Kádár János tájékoztatta a testületet a magyar párt- és kormányküldöttség lengyelországi tárgyalásairól. Az Elnöki Tanács a tájékoztatót egyetértéssel tudomásul vette. Megállapította, hogy a látogatás jól szolgálta a Magyar Népköztársaság és a Lengyel Népköztársaság közötti hagyományosan jó testvéri kapcsolatok fejlődését, a szocializmus és a béke ügyét. A közös állásfoglalás újabb ösztönzés ad a politikai, a kulturális és a gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztésének.

Losonczi Pál a szeptember 26. és 30. között New Yorkban az *Indira Gandhi* által kezdeményezett állam- és kormányfői találkozón, valamint az ENSZ-közgyűlés

38. ülészakán való részvételéről adott tájékoztatást. A testület a tájékoztatót tudomásul vette.

Az Elnöki Tanács elnöke beszámolt Szpirosz Kiprianunak, a Ciprusi Köztársaság elnökének meghívására október 18. és 21. között Cipruson tett látogatásáról. Az Elnöki Tanács a beszámoló egyetértéssel tudomásul vette. Megállapította, hogy a látogatás és a szívélyes légkörben folytatott tárgyalások segítettek a két ország gazdasági, kulturális kapcsolatainak további fejlődését, és hozzájárultak a kétoldalú kapcsolatok további erősítéséhez.

Az Elnöki Tanács a Minisztertanács előterjesztése alapján módosította a felsőoktatási intézményekről szóló 1962. évi 22. számú törvényerejű rendelet egyes rendelkezéseit. A jogszabály

új tudományos fokozatként egységesen lehetővé teszi egyetemi doktorátus megszerzését.

A testület határozott arról, hogy a Szombathelyi Tanárképző Főiskola a jövőben Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola néven folytatja oktató tevékenységét.

Törvényerejű rendeletet fogadott el az Elnöki Tanács a tudományos fokozatokról és a tudományos minősítésről. A jogszabály végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

Határozatban módosította az Elnöki Tanács a Magyar Népköztársaság kvótáját a Nemzetközi Valutaalapban.

Az Elnöki Tanács a továbbiakban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából adományozandó kitüntetésekéről döntött, valamint bírákat mentett fel és választott.

A közélet hírei

Az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottsága politikai akadémiájának az 1983-84-es tanévi első foglalkozását pénteken délután tartották a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában. A megye különféle területein tevékenykedő párt-, állami, társadalmi, tömegszervezeti és gazdasági vezetőket, vezető propagandistákat, a megyei politikai akadémia hallgatóit *Magyar József*, a megyei pártbizottság titkára köszöntötte, majd *Ladvánszky Károly* belügyminiszter-helyettes tartott előadást *A közrend és közbiztonság időszéri kérdései* címmel.

A KISZ Hajdú-Bihar megyei Bizottsága október 28-i ülésén jelentés hangzott el a megyében élő fiatal művészek helyzetéről, a körükben végzett mozgalmi munka tapasztalatairól, majd javaslatot terjesztettek elő a KISZ megyei bizottsága politikai képzésének 1983-84-es évre szóló feladataira. Harmadik napirendi pontként az MSZMP KB titkársága 1974. április 1-i és a megyei párt-végrehajtóbizottság 1983. április 22-i határozatának végrehajtásáról esett szó a megyei KISZ-szervek és -szervezetek tevékenységének, továbbá az úttörőszöveg KISZ-irányításának tapasztalatairól, az adódó feladatokról.

Az ülésen részt vett többek között *Pataki György*, az MSZMP megyei bizottságának osztályvezetője és *Szabó István*, a KISZ Központi Bizottsága kulturális osztályának helyettes vezetője.

Évforduló

– ünneplés nélkül

Teljes mértékben egyet lehet érteni Przygodski lengyel nagykövettel: a bécsi haderő-csökkentési tárgyalások tizedik évfordulója csakugyan nem ad okot az ünneplésre. Százhusz honappal ezelőtt, 1973. október 30-án ültek tárgyalóasztalhoz az osztrák fővárosban diplomata és szakértők, a Varsói Szerződés és a NATO taglaimainak képviselői, hogy a közép-európai haderők és fegyverzetek csökkentéséről ésszerű megállapodásra jussanak.

Ami az azóta eltelt éveket illeti, sommásan úgy lehetne fogalmazni: Bécsben szinte egy tapodtat sem jutottak előbbre a tárgyalások. Pedig lenne miről dönteniük. Európának ebben a térségében a két katonai-politikai integráció korszakú folszerelt hadosztályai néznek egymással farkasszemet. Nagy mennyiségű haditechnika halmozódott fel, s a kontinens biztonságos jövője szempontjából egy csopót sem lenne közömbös, sikerül-e kölcsönösen elfogadható kompromisszum formájában a csökkentést végrehajtani.

A Varsói Szerződés tagállamai jó néhány indítványt tettek már. Jelenleg a 900–900 ezer fős haderőlétszám-ról folyik a vita, ám a legcsekélyebb jele sem mutatkozik annak, hogy a szóban forgó javaslatot elfogadják. A NATO tagállamai elsősorban azt szorgalmazzák, hogy a szocialista országok haderőinek létszámát körülbelül háromszor akkora arányban csökkentsék, mint a sajátjukat. Gyanakvással fogadják a Varsói Szerződés statisztikáit, ami eleve kizárja a nélkülözhetetlen kölcsönös bizalom alapuló megegyezés feltételeit.

Sajnos a jelenlegi roppant feszült nemzetközi légkör sem kedvez a bécsi tárgyalásoknak. Nem kétséges, hogy a tíz éve tárgyalt delegátusok félszemmél mindig a szovjet-amerikai kapcsolatokat figyelik: ha ugyanis Moszkva és Washington viszonyában kedvező változás következne be, ez bizonyára Bécsben is éreztetné hatását.

Egyelőre ennek az ellenkezője tapasztalható. Erthető okokból: a NATO rakétatelepítési programja részben a bécsi tárgyalások színterét érinti. Az egy évtizede folyó eszmecsereken most az újabb tömegpusztító fegyverek telepítésével kell szembenézni. Tíz év alatt tehát Közép-Európában a fegyverszerkesztés szempontjából nem javult, inkább romlott a helyzet.

Egyoldalú előnyök megszerzésére törekedve a nyugati fél eddig megműsített mindenfajta kompromisszumos megoldást. Legfeljebb annyiban lehet valamiféle pozitív vonást tulajdonítani a bécsi tárgyalásoknak, hogy a plenáris ülésekben – de még inkább a nem hivatalos két- és többoldalú találkozókban – bizonyos részletkérdésekről kölcsönösen tájékozódhatnak a résztvevők.

Az osztrák főváros tehát továbbra is alkalmas a kelet-nyugati párbeszéd folytatására.

Gyapay Dénes

Megalapozott bejelentések

Ülést tartott a megyei népi ellenőrzési bizottság

Ülést tartott a Hajdú-Bihar megyei Népi Ellenőrzési Bizottság.

Első napirendi pontként *Erdélyi László*, a járási városi népi ellenőrzési bizottság elnöke számolt be az 1979–1983. között végzett munkáról. Többek között megállapította, hogy az ellenőrzési munkában tovább javult a tervszerűség. A központi irányelveknek megfelelően a téma- és célvizsgálatok mennyiségét céltudatosan a tartalmi munka javítása érdekében csökkentették. Tovább javult a lakossággal való kapcsolat is a személyes megkérdések és kérdőíves felmérések még nagyobb arányú bevezetésével. A közérdekű bejelentésekkel s panaszokkal kapcsolatosan megállapított nyert a

vizsgálatok után, hogy a beadványok 70 százaléka megvalósított volt.

Második napirendi pontként a résztvevők *Kovács Károlynak*, a Hajdú-Bihar megyei Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének jelentését hallgatták meg, amely több témavizsgálat megállapításait összegezte.

A Hajdú-Bihar megyei Népi Ellenőrzési Bizottság ülésén részt vevők mind a járási- városi népi ellenőrzési bizottság beszámolóját, mind a megyei NEB elnökének jelentését elfogadták.

Az ülés végén a megyei NEB javaslatot tett a járási városi NEB-nek, hogy a jövőbeni tennivalóira nézve külön intézkedési tervet készítsen.

Búcsúzik Kreisky

BÉCS (MTI) — *Bruno Kreisky* távozó elnök méltatása jellemezte pénteken az Osztrák Szocialista Párt kongresszusát. Korábban a párt vezetői, ezúttal pedig a neves külföldi vendégek: *Willy Brandt*, az SDP és a Szocialista Internacionálé elnöke, *Olof Palme* svéd, *Kalle Sorsa* finn pártvezető és kormányfő méltatta Kreisky érdemeit a semleges Ausztria felvirágzásában és a nemzetközi politikában.

Bruno Kreisky búcsúbeszédében hangoztatta: maradéktalanul egyetért *utódja, Fred Sinowatz* kancellár minden politikai döntésével. (A kancellár Kreisky utódjává választják a pártelnöki tisztviselésben is.)

Halálos baleset

Gyöngyös külterületén *Berkes Kálmán* 49 éves gépkocsivevő, hajdúnánási lakos bérlet személygépkocsijával elütötte az úttesten áthaladó *Puskás István* 53 éves tsz-tag, abasíri lakost. Puskás a helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi megállapítása szerint a gyalogos figyelmen kívül és szabálytalanul akart áthaladni az úttesten. *Berkes* pedig nem a látszó viszonyoknak megfelelő sebességgel vezette autóját. A vizsgálatot folytatják.

Senki sem támogatta az Egyesült Államokat

Szavazás a Biztonsági Tanácsban

NEW YORK (MTI) — A Biztonsági Tanács pénteken New York-i idő szerint hajnali három órakor elmarasztaló határozatról szavazott az Egyesült Államok Grenadával szembeni agressziójával kapcsolatban. A határozat hatályba lépését az amerikai vétő akadályozta meg.

A Biztonsági Tanács sokéves krónikájában csaknem példátlanul, az Egyesült Államok egyetlen támogató szavazatot sem tudott szerezni, és teljesen elszigetelődve került a tagországok erkölcsi ítélszéke elé. Tizenegy ország szavazott a határozat mellett, és három tartózkodott. *Lichtenstein* helyettes amerikai küldöttség-vezető magányosan emelte fel a kezét, amikor a tanács elnöke ellenszavazatot kért.

A szavazás eredménye Washington súlyos diplomáciai vereségének tekinthető. Különösen érzékeny érinti az amerikai diplomáciát, s tartózkodással is lehet szövetségeseihez fűződő kapcsolataira az a tény, hogy két fontos NATO-ország — Franciaország és Hollandia — szavazatával ellene fordult. Egy harmadik — Nagy-Bri-

RÖVIDEN

MADRID (MTI) — Egy spanyol katonai bíróság különböző, 21 és 31 év között mozgó börtönbüntetéssel sújtotta az ETA baszk terrororganizáció tagjait, akik három évvel ezelőtt, fegyverszerzés céljából megölték egy lakost. Valószínű, hogy ez az utolsó eset, amikor polgári személyek felett katonai bíróság ítélt, mert az új büntetőtörvénykönyv ezt már nem teszi lehetővé.

HANOI (MTI) — *Hatalmas károkat okozott, és áradásokat idézett elő a Lex tájfun a közép-vietnami Binh Tri Thien tartományban. A 100–130 kilométeres órántéki sebességű vihar épületeket döntött romba, és a folyók szintjének kétszáz méterrel emelkedése nyomán víz alá került az északi és a déli országok közötti vasútvonal és országút. A déli országokban több mint két tized részben vesztették életüket. Többesükben halálosok voltak, akiket a nyílt tengeren lepett meg a pusztító vihar.*

Szocialista országok diplomáciai tanácskozása

ULANBATOR (MTI) — A Mongol Népköztársaság külügyminisztériumának meghívására október 26-án és 27-én Ulanbatorban több szocialista ország külügyminiszter-helyettese munkamegosztást tartott. Hazánkat *Garai Róbert* külügyminiszter-helyettes képviselte. A résztvevőket fogadta *Dzsambin Batmónh*, a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja, a Mongol Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke.

A barátság és a teljes nemzetköziség légkörében lefolyt munkatalálkozón átfogó véleménycsere folytattak az ázsiai helyzet időszéri kér-

déseiről, különös figyelemmel a térség békéjével és biztonságával kapcsolatos tennivalóira.

A résztvevők a tanácskozásról kiadott közleményben rámutattak a jelenlegi nemzetközi helyzet éleződésének, az ázsiai kontinens megoldatlan problémáinak az okaira. Támogatásukról biztosították a Szovjetunió, Mongólia, az indokínai és más szocialista országok konstruktív kezdeményezéseit, amelyek a nemzetközi légkör javítását célozzák. A tanácskozás résztvevői külön nyilatkozatban határozottan elítélték a Grenada elleni agressziót.

Mélyszéges felháborodás a grenadai agresszió miatt

A Hazafias Népfőrt Országos Tanácsa és a Magyar Szolidaritási Bizottság nyilatkozatot adott ki a grenadai események kapcsán. A dokumentum leszögezi: hazánkban mélyszéges felháborodás kiseri az Egyesült Államok fegyveres erőinek a Grenadai Köztársaság ellen elkövetett agresszióját. Az elmúlt két nap alatt számtalan üzemben, termelőszövetkezetben és más munkahelyeken fogalmazódtak meg az intervenciót elítélő szavak, s teljes szolidaritás nyilvánult meg az agresszió áldozatai iránt.

Közvéleményünk állásfoglalásával egyetértésben a Hazafias Népfőrt Országos Tanácsa és a Magyar Szolidaritási Bizottság követeli a sem-

mel nem indokolható katonai invázió azonnali megszüntetését és a külföldi csapatok kivonását Grenadából. Határozottan elítélünk bármiféle akciót, amely más országok szuverenitása, a népek önrendelkezési joga és függetlensége ellen irányul.

Teljes mértékben szolidaritás vagyunk a szabadságáért hőiesen küzdő grenadai haladó országgal. Együttérzésünket fejezzük ki az önvédelmi harcokban hősi halált halt grenadai és kubai állampolgárok hozzátartozóival — fejezzük be a Hazafias Népfőrt Országos Tanácsa és a Magyar Szolidaritási Bizottság nyilatkozata. (MTI)

DRÉNCŐGYÁRTÁS A gazdasági érvényesítés

Sajnátságos utóéletüknek a kétrészes cikksorozatnak, amely a Napló 1983. október 7-i és 8-i számaiban jelent meg. A Termelőszövetkezet Értékesítő, Beszámolókató Közös Vállalat — közismertebb nevén TSZKER — Berettyótelepén végrehajtott zás elözményeit, az azonnal jelentkező anyag-ellátási és értékesítési gondokat elemezték.

A cikkben megjelent tükai észrevételekre a Vegyi Kombinát s a LOGLOBUS vezetői nem válaszoltak. Parancs és felettes szeméremre igen. Ez néha ben beszámoló jellegű mivel a részben piac lettel is foglalkozó szerv, az Országos Árhitvány is utasítás a dréncsőgyártás körüli állapotok áttekin-

Röviden épp ezért az elözményeket, amikor a Mezőgazdasági Élelmiszerügyi Minisztertanácsban elfogadták, hogy öt éves tervben — állomogással — segítik a zamat benyújtó termékek egy részét, meg volt elegendő — a megvalósításához nélkülözhetetlen —

A korszerű talajmódszer alkalmazásához közték döntő a Tiszántúlon, illetve Tisza közében van. A szerv — mondhatnánk kézenfekvő — megkínálkozott, ha az év 13 millió méterre szükségük kielégítésére kalmak három gyárára közül az egyik használat központjává pítik. (Ha már a gépét Szekszárdon, a Borsodi Vegyi és s onnan szállítják — költséggel — az ország végébe a csöveket.)

Ezen a helyzeten a berettyófalui telephelyt beruházásban változtatott, értékesítés piacán a LOGLOBUS mellett a termelőszövetkezet közös vállalata is. A helyzetnek megszüntetésére nagyvállalati módokon reagál a vállalat. A dréncsőgyártás üzleti érdekéért árasztotta Berettyó város környékét olcsó csövekkel, amelyek rendelés még 1982-ben történt.

METALLOGLOBUS megoldás: monopólium helyzet

Az Országos Anyagellátási Hivatal koordináció hány héttel ezelőtt asztalhoz ültek a követően a METALLOGLOBUS hosszú távú stratégiájáról. A TSZKER ajánlatát a TSZKER-vezetők az ajánlat szerint veszik a Berettyótelepi dréncsőgyártás gyártásának ajánlat egyértelműen az értékesítés pr foglalkozni. Ügymunka be" a METALLOGLOBUS met monopolhelyzet hiszen ekkor már cégnek nincs közesi sítési árákhoz.

Nemrégiben az értékesítés és forgalmazás latainak összegzését össze Berettyótelepi TSZKER dréncsőgyártásának vezetői Valamennyi galmazták: a mértékben elégedett rettyófaluban dréncsővek minőségét szállítás pontosságát rekt üzleti kapcsolataiból is a TSZKER Bihar megyei központjában állni, különösen ha a finanszírozás az eddigieknél is r eljárást tudna megvalósítani a termelőszövetkezetben létrejött köz-

Ezen a megbeszélésen kifizetés a METALLOGLOBUS gyakorlatával szemben. A résztvevők, hogy péld

Bővül a választék

BUBIV-bútorok Debrecenben

A kereskedők és a gyártók között kialakult több éves kapcsolat eredményeként csütörtökön a debreceni Domus Áruházban találkoztak a Budapesti Bútoripari Vállalat és a Hajdú-Bihar megyei Vegyiparcsikk-kiskereskedelmi Vállalat szakemberei.

A megye bútorboltjaiban és áruháziban dolgozó kereskedők tapasztalatait *dr. Zsirus Lajosné*, a kiskereskedelmi vállalat igazgatója összegezte, a BUBIV jövő évi kínálatáról pedig *Juhász Gáborné* kereskedelmi igazgató tájékoztatta a résztvevőket. Mint elmondották, a két vállalat közötti 15 éves kapcsolat eredményeként Hajdú-Bihar megyében rendszeresen kaphatók a BUBIV népszerű termékei — ülőgarnitúrák, kárpitozott bútorok, székenk, székrendszerek —, de a kereslet nem tudja kielégíteni.

A debreceni Domus Áruház vezetői például azt nehezményezték, hogy a gyár ajánlatára az év szeptemberére előrendelést vettek fel a vásárlóktól a vállalat egyik legkorszerűbb termékére, a szettelt, könyvszekrényvel kombinált Piramis szekrény-sorok.

T. B.

A Lengyel—Magyar Baráti Társaságok Szövetségének elnöke Hajdú-Biharban

A napokban a megyébe látogatott *Wladislaw Krol*, a Lengyel—Magyar Baráti Társaságok Szövetségének elnöke, a Lengyel Nemzeti Újjászülés Hazafias Mozgalmának (PRON) Béke, Nemzetközi Bizottságának tagja, aki a magyar népfőrtmozgalom tevékenységét tanulmányozza hazánkban.

Debrecenben a HNF megyei bizottságán *Dr. Albrecht Béláné*, a HNF megyei titkára a megye népfőrtmozgalmáról, *dr. Nagy János*, a TIT

megyei titkára a debreceni nyári egyetemről tájékoztatta a vendéget.

A látogatás következő állomása a Kossuth Lajos Tudományegyetem volt, ahol *Dr. Orosz István* dékán ismertette az oktató-nevelő munkát. Ezután a Kőlesey Művelődési Központtal ismerkedett meg *Wladislaw Krol*.

Délután a Nádudvaron élő és alkotó *ifj. Fazekas Lajos* népművész műhelyét kereste fel a lengyel vendég, majd elutazott Budapestre.

A gazdasági erőfölényt érvényesíteni kell?

Sajátos utólete lett annak a kétféle cikksorozatnak, amely a Napló 1983. június 7-1 és 8-1 számában jelent meg. A Termelőszövetkezetek Ertekeztető, Beszerző és Szállítói Közös Vállalkozása — közismertebb nevén a TSZKER — berettyóújfalui telephelyén végrehajtott beruházás előzményeit, a szinte azonnal jelentkező alapanyag-ellátási és értékesítési gondokat elemeztük.

A cikkben megjelent kritikai észrevételekre a Borsodi Vegyi Kombinát s a METALLOGLOBUS vezetői nekünk válaszoltak. Partnereiknek és felesleges szerveknek viszont igen. Ez néhány esetben beszámoló jellegű öltött, mivel a részben piacfelügyelettel is foglalkozó hazai szerv, az Országos Anyag- és Árhivatal is utasítást kapott a dréncsőgyártás körüli áldatlan állapotok áttekintésére.

Roviden épp ezért érdemes az előzményeket vizsgálni. Amikor a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumban elfogadták, hogy a VI. ötéves tervben — állami támogatással — segítik a pályázatot benyújtó termelési körök egy részét, még nem volt elegendő — a meliorációs megvalósításához nélkülözhetetlenül szükséges — dréncső kapacitása, valamint az aktuális piaci kereslet ellentmondása hosszabb távon áthidalható legyen.

Az 1985. december 31-ig érvényes megállapodás nem helyettesíti azt a szerződést, amelyet a forgalmazás operatív kérdéseiről a TSZKER és a METALLOGLOBUS 1983. december 31-ig köt. Ebben a szerződésbe kerül majd bele a TSZKER kikötése, amelyben rögzíteni akarja feltételét: a berettyóújfalui géppel gyártott dréncsövek alapvetően a TSZKER tag-szövetkezetek ellátását szolgálják.

Ezen a helyzeten a TSZKER berettyóújfalui telephelyén végrehajtott beruházás annyiban változtatott, hogy az értékesítés piacán a METALLOGLOBUS mellett megjelent a termelőszövetkezetek közös vállalata is. Monopolhelyzetének megszűnésére a készletező nagyvállalat sajátos módon reagált. „Felfedezte” üzleti érdekeit, és elárassította Berettyóújfalut, a város környékét olyan dréncsövekkel, amelyekre a megrendelés még 1982-ben íródott.

Lesz-e áremelés?

Ha a külsőszerződést is megkötik, a METALLOGLOBUS ismét egyeduralmukodóvá válik az értékesítés piacán. Ez önmagában megérné egy elemzést, hogy milyen eszközökkel sikerült rábírnunk a TSZKER területi központjainak vezetőit a megállapodás aláírására. Az ellátás szempontjából azonban fontosabb áttekinteni a Borsodi Vegyi Kombinát, a METALLOGLOBUS és a TSZKER összes kapcsolatát. Így az összkép is világosabb.

METALLOGLOBUS-megoldás: monopolhelyzet

Az Országos Anyag- és Árhivatal koordinációjával néhány héttel ezelőtt tárgyalóasztalhoz ültek a felek. Ezt követően a METALLOGLOBUS hosszú távú megállapodást ajánlott a TSZKER-nek. Az ajánlat szerint azonnal átveszik a Berettyóújfaluban gyártott dréncsöveket. Az ajánlat egyértelmű: nem kell a TSZKER-nek készletet, az értékesítés problémáival foglalkozni. Ugymond „cserebe” a METALLOGLOBUS ismét monopolhelyzetbe kerül, hiszen ekkor már a gyártó cégnek nincs köze az értékesítési árakhoz.

Nemrégiben az eddigi gyártás és forgalmazás tapasztalatainak összegzésére gyűltek össze Berettyóújfaluban a TSZKER dréncsővet felhasználó Valamennyien megfogalmazták: a legteljesebb mértékben elégedettek a Berettyóújfaluban gyártott dréncsövek minőségével, a szállítási pontosságával; a korrekt üzleti kapcsolattal. Továbbra is a TSZKER Hajdú-Bihar megyei központjával szeretnék üzleti kapcsolatban állni, különösen akkor, ha a finanszírozás kérdésében az eddiginél is rugalmasabb eljárást tudna megvalósítani a termelőszövetkezetek érdekében létrejött közös vállalat.

Ezen a megbeszélésen jó néhány kifogás hangzott el a METALLOGLOBUS szállítási gyakorlatával kapcsolatban. A résztvevők elmondták, hogy például olyan

dréncsöveket kaptak Jugoszláviából, amelyek kézzel összeroppantathatók.

A vizsgálatok társulatok, meliorációs főmérnökök, akik abban is egyetértettek, hogy közösen lépnek fel, beperlik a METALLOGLOBUS-t a használhatatlan dréncsövek szállítása miatt.

Néhány nappal ezután a Borsodi Vegyi Kombinát, a TSZKER és a METALLOGLOBUS megállapodást kötött a VI. ötéves tervben szereplő dréncsőigények felmérése és gyártásának koordinálása érdekében. A megállapodás szerint jövő év elejétől az országos igények kereskedelmi kielégítését a METALLOGLOBUS végzi. 1984 januárjában a TSZKER átadja a teljes dréncsőrendelés állományát és a dréncső-készletet is. A három vállalat megállapodott abban, hogy a berettyóújfalui dréncsőgyártó gép kapacitását ezer tonna erejéig lekötik, és az országos igények koordinálása céljából a felek képviselői negyedévente találkoznak.

Ezeket a koordinációs megbeszéléseken a dréncső forgalmazásának finanszírozási kérdéseit is megbeszéljük, hogy a várható piaci igények, a gyártó berendezések kapacitása, valamint az aktuális piaci kereslet ellentmondása hosszabb távon áthidalható legyen.

Az 1985. december 31-ig érvényes megállapodás nem helyettesíti azt a szerződést, amelyet a forgalmazás operatív kérdéseiről a TSZKER és a METALLOGLOBUS 1983. december 31-ig köt. Ebben a szerződésbe kerül majd bele a TSZKER kikötése, amelyben rögzíteni akarja feltételét: a berettyóújfalui géppel gyártott dréncsövek alapvetően a TSZKER tag-szövetkezetek ellátását szolgálják.

Lesz-e áremelés?

Ha a külsőszerződést is megkötik, a METALLOGLOBUS ismét egyeduralmukodóvá válik az értékesítés piacán. Ez önmagában megérné egy elemzést, hogy milyen eszközökkel sikerült rábírnunk a TSZKER területi központjainak vezetőit a megállapodás aláírására. Az ellátás szempontjából azonban fontosabb áttekinteni a Borsodi Vegyi Kombinát, a METALLOGLOBUS és a TSZKER összes kapcsolatát. Így az összkép is világosabb.

METALLOGLOBUS-megoldás: monopolhelyzet

Az Országos Anyag- és Árhivatal koordinációjával néhány héttel ezelőtt tárgyalóasztalhoz ültek a felek. Ezt követően a METALLOGLOBUS hosszú távú megállapodást ajánlott a TSZKER-nek. Az ajánlat szerint azonnal átveszik a Berettyóújfaluban gyártott dréncsöveket. Az ajánlat egyértelmű: nem kell a TSZKER-nek készletet, az értékesítés problémáival foglalkozni. Ugymond „cserebe” a METALLOGLOBUS ismét monopolhelyzetbe kerül, hiszen ekkor már a gyártó cégnek nincs köze az értékesítési árakhoz.

Nemrégiben az eddigi gyártás és forgalmazás tapasztalatainak összegzésére gyűltek össze Berettyóújfaluban a TSZKER dréncsővet felhasználó Valamennyien megfogalmazták: a legteljesebb mértékben elégedettek a Berettyóújfaluban gyártott dréncsövek minőségével, a szállítási pontosságával; a korrekt üzleti kapcsolattal. Továbbra is a TSZKER Hajdú-Bihar megyei központjával szeretnék üzleti kapcsolatban állni, különösen akkor, ha a finanszírozás kérdésében az eddiginél is rugalmasabb eljárást tudna megvalósítani a termelőszövetkezetek érdekében létrejött közös vállalat.

Ezen a megbeszélésen jó néhány kifogás hangzott el a METALLOGLOBUS szállítási gyakorlatával kapcsolatban. A résztvevők elmondták, hogy például olyan

Ha egy város fiatalága összefog

Egy felmérés tanúsága szerint Hajdúboszormény az „előkelőnek” korántsem nevezhető 63. helyet foglalja el a vendéglátás, szórakozás, kulturális lehetőségek terén a megyében. Egy másik adat viszont mutat jóval kedvezőbb tendenciát: a lakosság ezen a településen fordította közös célokra a legtöbb társadalmi munkáját, amelynek eredményeként immár másodszer nyerték el a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának nemzeti zászlaját. Sok-sok kollektíva mellett élen jártak ebben a munkában az ifjúsági brigádok, KISZ-esek, tehát a város fiatalága is.

Hogy van erőntarték, tenni akarás az emberekben ebben az alföldi városban, azt a jövőre átadásra kerülő új művelődési ház példája is bizonyítja. A létesítmény építése során az összefogás számtalan jele, társadalmi felajánlások sora látszott igazolni, hogy értelmes, közös célokért szívesen megmozdulnak az emberek.

Négyhektáros terület

Ilyen előzmények után látott neki a hajdúboszorményi városi KISZ-bizottság a tanács vezetőinek támogatásával, és a boszorményi KISZ-szervezetek megnyerése — egy igen nagy feladatnak. A városi KISZ-bizottság titkára, Török Ferenc és politikai munkatársa, Molnár Erzsébet szót a fiatalok elképzeléseiről.

„Nagy fába vágta a fejszéjét” — szokták mondani, ha valaki olyan dologhoz kezd, ami nagy erőt, összefogást igényel — kezd Molnár Erzsébet. — Sokan féltenek, nehogy meghaladják az erőnket, amit vállaltunk. Szeretnénk bebizonyítani, hogy nem így lesz. A hajdúboszorményi Városi Tanács a városi KISZ-bizottság rendelkezésére bocsátott egy négyhektáros területet azzal a céllal, hogy itt ifjúsági és pihenőpark létesüljön. Pénzzel a tanács is segíteni fog, ám a tervezés, a megépítés, majd

a terület utógondozása teljes egészében a KISZ-é lesz. A tervek saját berkeinken bevezethető 63. helyet foglalja el a vendéglátás, szórakozás, kulturális lehetőségek terén a megyében. Egy másik adat viszont mutat jóval kedvezőbb tendenciát: a lakosság ezen a településen fordította közös célokra a legtöbb társadalmi munkáját, amelynek eredményeként immár másodszer nyerték el a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának nemzeti zászlaját. Sok-sok kollektíva mellett élen jártak ebben a munkában az ifjúsági brigádok, KISZ-esek, tehát a város fiatalága is.

Régóta nézegetjük ezt az óriási szabad területet, amely a strand és a víztároló csónakázó tónak kialakított közel öthektáros terület szomszédságában található — teszi hozzá Török Ferenc. Nem csoda, hogy megmozgatta a fantáziánkat; mi mindenre lehetne hasznosítani. Mióta napirenden van, különböző fórumokon „forog” a téma, sok kiváló javaslat hangzott el. Ezeket — a KISZ-es fiatalok sok-sok ötlettel felhasználta a terv készítése során. Hogy milyen hiányt fog pótolni ez az ifjúsági és pihenőpark, azt a boszorményiek tudják igazán. A városban nincs játszótér, kevés a park, a zöldterület. Jórészt egyetlen közterületi parkunk van, amely a nagy forgalmú bonyolító tóter szomszédságában képtelen a pihenőfunkcióját ellátni. Nincs olyan hely a városban, ahol nagygyűlést, majális, szabadtéri koncert lehetne tartani. Mennyi jó rendezvény lehetne, ha a szabadtéri kulturált szórakozási lehetőségek nagyobb teret kaphatnának! Tömegsportra egyáltalán nincs lehetőség jelenleg. Egszóval: nemesek a fiataloknak, hanem valamennyi korosztálynak sokat jelentene a tervezett létesítmény. A kivételével csunán azért várunk a jövő év tavaszáig, mert a művelődési ház átadását várjuk, amelynek építéséhez nevédmillió forinttal a KISZ is hozzájárult.

700 méter sétány

— Lássuk a konkrét tervet! — A csónakázó tó partján

Természetesen körül szeretnék nézni a helyszínen. Ott folytatjuk a beszélgetést. A terület óriási, és valóban alkalmas arra, hogy a tervezett blokkokat kialakítsák. A kellemes ősi időben jól esik a friss levegőből szippantani, a szemet megpihentetni a természetnek ezen a kis szigetén.

700 méter sétány

— Lássuk a konkrét tervet! — A csónakázó tó partján

sétány lesz, megfelelő parkvilágítással, pihenő padokkal. A gyerekeknek ötletes, faelemekből készült eszközökkel „kaland” játszótér kialakítását tervezzük. A felnőttek számára parkrészt lesz padokkal, asztalokkal. Sakkozni is lehet majd a közpályán. A közpályán is helyet kap a felújított kertjében. Távlatban a fűző- és étkezőhelyek épülnek, a közelben újabb játszótérrel, hogy a gyerekek se unatkozzanak egy-egy szabadtéri főzessel egybekötött családi kirándulás során. A sportblokkban a füves labdarúgópálya létesül, amely egyaránt alkalmas lesz kézi-, kosár- és röplabdázásra, tenisz- és tollaslabda-mérkőzésekre. Nem feledkeztünk meg az öltözőkről, zuhanyozókról sem, ez a kulturált sportolási lehetőségekhez hozzátartozik. A nagyméretű szabadtéri színpad építése lesz a létesítmény legtöbb költséggel járó beruházása. A park területén mintegy 700 méter hosszú sétány épül, több helyütt erdei tornapályánkat megfelelő sporteszközökkel. A tervben az ivócsapok, vizesblokk elhelyezése is szerepel. Bár nem pusztá területről van szó — több éves telepített fasor és cserjés, körben 10 méteres erdősáv található — a parkosításra nagy gondot fordítottunk. Kertész-munkások, természetesen KISZ-es — gyorsan növekedő, szép, változatos növényzet kialakításával tervezett Majális, kirakodóvásár rendezésére is alkalmas lesz a park, amely a strand-fürdő tervezett fejlesztésével párhuzamosan kellemes környezetet teremt a város pihenni, kikapcsolódni vágyó lakosságának.

— Nem titok, hogy nagy elképzelésünk terveit eljuttattuk a KISZ KB és a Hazafias Népfőnt közös pályázatára. A megyéből hármannal jutottunk tovább az országos értékelésre. Novemberben lesz az eredményhirdetés. Ha nyernénk — a tét nem kicsi — ezt az összeget a pihenő- és ifjúsági park építésére fordítanánk. Nincs sok pénzünk, úgyhogy óriási segítséget jelentene — mondja Török Ferenc. Molnár Erzsébet hozzáteszi: pályáznunk szeretnénk a boszorményi Egyesült Izzó KISZ-esei is, de lemondtak a város javára. Hiszen ez az elképzelés a fiataloktól indult ugyan, de minden korosztály egyformán élvezni fogja előnyeit, ha elkészül. Nem csoda, hogy annyian felkarolják, támogatják, szívügyüknek tekintik.

Segítő szándék

A terv nagyszerű. De vajon ilyen simán megy majd a kivitelezés is? — Szocialista brigádok KISZ-esei ajánlották fel segítségüket, szerveztek kommunista műszakokat erre a célra. A faipari szakmunkásoktól kezdve az építőiparosokig, a közműszaktól kezdve a kertész-mérnökök megvannak a kapcsolataink, s valamennyiükben a segítő szándék. Az egészségügyi területén csakúgy, mint a KÖJAL-nál vagy a túzóltóknál is lesznek segítők. Hogy az utóbbiak mennyire fontosak, az tudja, aki már tervezett hasonló létesítményt. Nem szabad, hogy bármilyen szempontból hiba csúszzon a tervezésbe, majd a megvalósításba, mert az átadás késleltet, ha vétettünk valahol. A megvalósítással és az átadással pedig — bízza a városi fiatalága — összefogásban — sietni szeretnénk. Egy biztos: ezzel a próbával megmérgetjük a város KISZ-életét, s ha sikerül megvalósítani a szép tervet, a boszorményi fiatalág erejét is bebizonyították.

D. Karádi Katalin

Szolgáltatás Hajdúdorogon

A hatvanas évek végén építettek egy szolgáltatóházat Hajdúdorogon. Az új emeletes épületben férfi-női fodrászat, kozmetika, manikűr, fotósüzlet, rádió-, tévészerelő részleg, üveges és képműhely kapott helyet. A lakosság igényeit — mondják — akkor maradéktalanul ki tudták elégíteni. Igaz, a szolgáltatás nem volt nyereséges vállalkozás, mondta az Építő- és Vegyipari Szövetkezet elnöke. Abban az időben ugyanis a dorogi szövetkezet volt a gazdája a szolgáltatóknak. Annak ellenére, hogy ez az üzletág nem volt jövedelmező, mindaddig folytatták, míg 1975-öt nem irtunk.

Akkor ugyanis a szövetkezeti mozgalomban jött egy szakosítási hullám, s az új irányelveknek megfelelően szolgáltató szövetkezetek alakultak országszerte. Természetesen nemcsak a szolgáltatások gazdái változtak meg, hanem az árak is. De nemcsak az árak emelkedtek, hanem egyes szolgáltatások meg is szűntek. Nem egyszerre, de szép lassan és folyamatosan. Ma már nincs méretes szabóság és nincs fotósüzlet Dorogon. Pontosabban van egy maszek fényképezés és egy szintén kisiparos fiatal férfiszabó. Manikűrös, üveges és

képkészítő azonban nincs. S cipészből sincs utánpótlás. Pedig mindezekre lenne igény, hiszen tízezer lakost számláló faluról van szó.

A szolgáltatásokkal kapcsolatban az a legfurcsább, hogy szövetkezeti vagy állami méretes szabóság ugyan nincs a faluban, de ugyanakkor szabók és varrónők szép számmal akadnak. Ráadásul — nem is akármilyenek, mert az ÉVISZ varrórészlegének dolgozói a Hajdúnási Ruháipari Szövetkezeten keresztül — tehát közvetve — bérmunkában exportra holland férfiruhákat állítanak elő. S ha nincs is, aki a lakosoknak beüvegezza a betört ablakait, két üvegező azért dolgozik a faluban, de ők az ÉVISZ építő-részlegének a dolgozói, s a lakásépítéshez vágják lap-száma az üvegtáblákat.

A fodrászat sem szövetkezeti egy idő óta. Az ott dolgozók mondják, hogy kénytelenek voltak gebinbe kivenni az üzletet. Kisiparosok természetesen jócskán élnek Hajdúdorogon — a tanácson 105-ről tudnak —, csak néhány szakma hiánya okoz súlyos gondot. Az ilyen helyzet pedig hosszú távon a kontárok-nak teremt kedvező feltételeket.

I. G.

Dorogra nem, Hollandiába igen

Ez az üvegtábla sem a lakosoknak készült (Fotók: Kalmár István)

Sumen a hegyek ölelő karéjában

BULGÁRIAI BARANGOLÁSOK

2. A jelenben

A mai Sumenre két adat különbsége a legjellemzőbb. Utikönyvem, amely valamikor a hatvanas években adatott ki, még mint hatvanezer lakosú városról emlékezik meg a megyeszékhelyről. Mikor tájékozottságomat figyeltetve említem ezt a számot, udvariasan megmosolyog a városi tanács elnöke, akivel Sumenről beszélgettünk. Ma a közvetlenül Sumenben lakók száma 105 ezer, s ha hozzászámítjuk a közigazgatásilag ide került területek lakosainak számát, 120 ezer ember mondhatja magát sumeninek.

A növekedés gondoljai a legnagyobbak a városban, ezek közül is a lakáshelyzet adja a legtöbb problémát. Új lakótelepek épülnek itt is, nagy tizemeletes házakkal, de lassan lehet lakáshoz jutni. Sok a százéves, előregedett ház. Amikor érdeklődöm, nem lehet-e ezeket felújítani, a válasz nemleges. Sajnos, legtöbbjük vályogból épült, korszerűtlen, s egyszerűen nem lehet újjávarázsolni. Nehéz a helyzet azért is, mert a város már nem tud tovább terjeszkedni, az öt körülölelő hegyek miatt. Így is eléggé felutott már a hegyoldalakra. Fejlődése dinamikus, olyan, mint a helyi labdarúgócsapaté, amely történetében most először ötödik a bolgár nemzeti bajnokságban. Ezt a tényt minden beszélgetőpartnernem büszkén említette, sajnos, viszontul minden tudtam hasonló jóval dicsekedni.

Preszláv nedűi

Sumen megye főként mezőgazdaságról híres. Több gyümölcs- és bortermelő agrár-ipari egyesülés dolgozik itt. Mi kettőbe is ellátogatunk. Az egyik Novi Pazarban működik, s dolgozóit a legbüszkébbek az itt gyártott Ottonel muskotály és Chardonnais borokra. A gazdaság fő profilja a szőlő- és gyümölcstermesztés. Ottjártunkkor éppen folyt a szüret. Bulgáriában is nagy mértékű oltást az elvándorlás faluról. Kevés a munkáskeze. Ezen aztán úgy segítenek, hogy ilyenkor összel, a betakarításkor igénybe veszik a társadalom minden erejét. Nemcsak az iskolások dolgoznak két hetet ilyenkor a mezőgazdaságban, hanem a munkások és alkalmazottak is. Nem is csinálnak belőle titkot az agrárpari egyesülés műszaki vezetője, hogy a segítség nélkül nem kerülné biztos helyre a termés. Kísérőim, a sumeni lapnál, a Sumenszka Zárjában dolgozó kollégák, a tolmácsolás is büszkén mutatják kérgesedő kezüket: nekik is részük van az idei, Bulgáriában is kiváló minőségű gyümölcs és szőlő, nemkülönben a cukorrépa le-, illetve felszedésében.

Preszlávban, a hajdani bolgár aranykor fővárosában jól működő agrárpari egyesülés van. Itt dolgozik a megye egyetlen női elnökhelyettese. Alacsony, zömök és nagyon energikus asszonyka. Büszke a beosztására, náluk még kevesebb a női vezetők száma, mint nálunk. A kérdés, hogyan tud igazgatni ennyi nyakas férfit, hamiskásan elmosolyodik, de nem árulja el a titkot.

Hazánkban is ismert termékük az a nagyszemű bolgár szőlő,

amelyet leszedés után hűtve tárolnak, s karácsony táján exportálnak a náluk északabbra fekvő országokba. Néhány gyönyörű fűrtől mindjárt kapunk is a mézdes termékből. Egy előrejelzés téli bevásárlásainkhoz: az idén még jobb lesz a Bulgáriából importált szőlő, mint tavaly.

Almáskertjeik is vannak. Egy-két csecsemője nagyságú alma reprezentálja ezt a tényt. Egy foggyókúráló hölgy ebédjé kitalál egyből-egyből. Az egyik fajta savanykásabb, a másik a mi jónamunkra emlékeztet. Izlelésem nem csal, csak ők egy Bulgáriában honos almával kerestették a jónatant, amelyik — hazai almatermesztők, figyelme! — nem olyan kényes és ezért jobban tárolható, mint az igazi jónatant. Fontos ez nekik is, mert a hűtőkapacitások ott is végesek.

Testvérvárosi kapcsolatok

A testvérvárosi kapcsolatok élnek a vállalatok között is. A sumeni autóközlekedési vállalatnál nemrég jártak a debreceniek. Nem

műlik el év anélkül, hogy valamilyen küldöttség nem járna oda-vissza. A szakmaiakon kívül vannak sport- és üdülési kapcsolataik is. A debreceniek Várnában, a sumeniek Hajdúszoboszlón nyaralhatnak. A szakmai kapcsolatok legújabb példája a számítógépek alkalmazásában megvalósuló együttműködés. Sok a személyes kapcsolat is, barátságok szövődtek családok és egyes emberek között.

Ugyanígy büszkéek a „magyar kapcsolatra” a sumeni húsipari vállalatnál is. A szavamat veszik, hogy irják játogatásomról a Húsiparba, a Hajdú-Bihar megyei húsipari vállalat lapjába. Erről a vállalatról meg kell írnom azt is, kitűnő kolbászt gyárt, amely bizony gyakran hiányzik a boltokban. A Lukánkának — ez a kolbász neve — egyéni fűszerezése van, szárazárú, s még a hűsélékre kényes magyar izlésnek is megfelelő. Specialitásuk a borjúhúsból készült, erősen paprikázott és borsozott, kissé szárított hússzelet. Kissé prózaián fogalmazva: csip mint a fene. Bolgár barátaink boriváskor eszik, mert az ember kénytelen újra meg újra leöblíteni a csipős húsfalatokat valamilyen borral.

Talán itt találkoztam a dolgozókról való gondoskodás legjobb példájával. Azt tudni kell, hogy például az üzemi konyhák Bulgáriában az adott vállalat kezében vannak, s ha rossz az ebéd, nem más vállalatnál dolgozókat kell szidni. A vállalatok igitkezőnek megtermelni az alapanyagokat is, kisebb vagy nagyobb kertben, csirkefarmon. Így olcsóbb, mint venni. A húsipariak ezen kívül élelmiszerboltot, fodrászatot, cipészeti működtetnek a vállalat területén, amelyek díjtalanul állnak a dolgozók szolgálatában. A gépműhely megcsinálja a kisebb javításokat a dolgozók autóján, amíg ők munkájukat végzik.

A rövid utazás minden percét áthatotta bolgár barátaink szeretete. Így nem csoda, hogy hamar elrepült a néhány nap. A nyárban érkezünk testvérvárosunkba, s csodák csodája, amikor távoztunk, már a tél jeleit mutatta a repülőgépről szemlélt táj; a Balkán magasabb csúcsai hóspíkat vettek föl. E csúcok látványával búcsúznunk tőled, szép Bulgária!

Kép és szöveg:

Gőza József

Azt akarom mondani...

1. VAN-E VÁLASZ?

Úgy hozta a véletlen, hogy az asztal két oldala tartalmi választóvonalá is vált a jelenlevők között. Az egyik oldalon ültek azok, akiknek első sorban kérdezni volt joguk, míg velük szemben helyezkedtek el azok, akik munkakörükben, beosztásuknál fogva vállalták, vállalhatták a választadás nagy felelősségét.

Aztán elhangzott egy „kényes” kérdés. Jó éve, másfél éve terjedt már akkor a városban, hogy az egyik kulturális intézményt nem nézik „odafönt” jószemmel, esetleges megszüntetését is tervezzik. Nos, a terjedő pletykahír egyértelmű kérdés formájában megfogalmazódott. Az asztal egyik oldaláról a másik oldalra ötven ültek, akiknek joga és lehetősége lett volna a kérdésre választ adni. Hozzá is szólalt mind az ötven. Szó esett jelenlegi konstellációról, távlatokról, érdekekről, de egyik válaszban sem szerepelt a bűvös két szó — az igen és a nem — egyike sem.

A tanácskozás feloszlott, a jelenlevők — noha hivatalos személyek voltak — éppen olyan bizonytalansággal és kételytel távoztak, mint ahogy odamentek. Sok részkerdesről szó esett, egyikről-másikról érdemi módon is, de az alapkérdés nyitva maradt.

Igen, a válaszhoz mindig nagy felelősség kell. Még nagyobb ahhoz, hogy valaki vállalja az egyértelmű választ, vállalja az igent vagy a nemet. A döntést.

2. BESZÉLJÜNK MELLÉ

Bizonyára olvasóm is szerettek már olyan tapasztalatot, mint jómagam. Sajnos ugyanis elég gyakori jelensége közéletünknek, hogy bizonyos határozottan megfogalmazott kérdésnek egyesek gyakran mellébeszélnek. Hallattam például szombaton délután a 168 órát, kedvenc rádióműsoromat, s benne a Bukarestben rekedt, repülőgépről lemaradt utasok sirámain. Jogos, komoly panaszok voltak. S hallgattam a MÁLÉV illetékes vezetőjének a nyilatkozatát. Szó esett abban sok mindentől. Arról, hogy évente hány utas utazik MÁLÉV-géppel, hogy általában minden rendben van, általában nincs gond. Csakhogy a hoppon maradt utasokat és a rádióhallgatót nem általában érdekelte volna az eset, hanem konkrétan. „Nem arról szól a nota” — mondtam volna szívesen az illetékes vezetőnek, ha közbeszólhattam volna.

Es hányszor, de hányszor találkozunk ezzel az „általában” szemlélettel, ahol és amikor nem kellene vele találkozni! Megkérdem mondjuk az újságíró egy kereskedelmi egységben, hogy ez vagy az az áru miért hiányzik. Mit tetszenek gondolni, milyen választ kap rá? Hogy általában nincsenek hiánycikkék, általában azt az adott árut is lehet kapni, csak úgy éppen most... Márpedig én nem általában akarok valamit venni, hanem nagyon is konkrétan akkor, amikor szükségem van rá.

Igen, afféle ön-mosdatást, a hibák és a gondok elkenésére való törekvést látok én ebben az „általában”-jelenségben. Mintha egy konkrét gond konkrét feltárástól az egész társadalmat, annak közel négy évtizedes vívmányait féltenek egyesek. Eppen ezért aztán nem mondanak teljes határozottsággal sohasem sem igent, sem nemet. Mindig „átmeneti” magyarázatot keresnek inkább, bújószkáznak a szavakkal. Hátha dönt helyettük valaki más...

Márpedig a mellébeszélés mindenkinek rossz. Egyetlen vezető sem bújhat a takarója alá sokáig: az élet, a gazdasági helyzet kényszeríti a konkrét döntésekre. A külföldi partnernek a dolgozó embereknek nem lehet sokáig mellébeszélni, nem lehet a választ a végtelenségig elodáztatni. A kor felelős választ követel minden felelős embertől.

Azt hiszem, tudja is ezt mindenki, aki bárhol is választásra jogosult.

3. KÉNYELMESSÉG?

„A helyzet változása élesebb megvilágításba helyezi munkánk gyengeségeit: a lassú reagálást, a kellő rugalmasság hiányát a központi irányításban, a kényelmességet, a formális megoldásokat a végrehajtásban” — olvashatjuk a Központi Bizottság április 12-13-i ülésének határozatában. Igen, pontosan erről van szó. A konkrét kérdéseket „általában” megkerülők, az igeneket és nemeket soha ki nem mondó emberek: ők a kényelmesség és a formális megoldásokat keresők.

Pedig a kornak most bátrabb vállalásokra, bátrabb igenekre s nemekre lenne szüksége. S ha ezek hiányoznak, az nagyon sokszor akadályozhatja egy-egy társadalmi életszakasz normális működését. Ha az egzisztenciáért érzett félelemből, a megszerzett pozíció védelméből fakadóan nem vállalják egyesek a válaszokat, nemcsak önmaguknak ártanak vele: a közönségnek is.

Igaz, a bátrabban kimondott igenek és nemek között egyik-másik lehet elhamarkodott. Kiderülhet róla, hogy éppen az ellenkező szót kellett volna kimondani adott pillanatban. Azaz: a bátor felelősségvállalásnak lényegesen nagyobb a társadalmi kockázata, mint a langyos mellébeszélésének.

Azt hiszem azonban, csak rövid távon van így. A kényelmesség és bizonytalanság takargatható egy-két esztendőig. Tovább azonban igen nehezen. A januári ideológiai konferencia előadói beszédében az alábbiakat olvashatjuk: „Vállaljuk, vállalnunk kell az önálló állásfoglalást és a vitát. Nem várhatjuk meg, amíg a helyszínen felolvasandó érvek valamilyen pecsétes borítékban jóváhagyva megérkeznek. Persze, lehet, hogy több lesz a tévedés, s egyik-másik vitahelyzetben nem leszünk eléggé meggyőzőek... A tévedésre mindenkinek joga van, az elvtelenség viszont megbocsáthatatlan.”

4. AZ IGENEK ÉS A NEMEK

Az elvtelenségnek persze sok fajtája van. Egy közülük mindenesetre az, ha valaki nem a tud vagy nem akar igent vagy nemet mondani akkor, amikor szavától, döntésétől emberek helyzete, situációjuk sora függ. Amikor örökösen máshoz utalják az embert megoldásért, felelős választért, amikor itt is, ott is másra hivatkoznak s olyasmiket szednek elő érvként, aminek semmi köze az adott témához.

Az élet most azt a követelményt állítja mindenki elé, hogy adott helyzetben határozottan döntenie kell. Vállalni a felelősséget saját szaváért és végzett munkájáért. Igent mondani vagy nemet mondani. A kor nemigen tudja elviselni a „talán”-okat és az „általában”-okat. Az emberek benne élnek a hétköznapi világban, a hétköznapi világban is konkrétan teszik fel a munka, a világnézet, a magatartás mindennapi kérdéseit. Ezekre a kérdésekre válaszolni kell. Nem lehet halogatni a feleletet, mert végülis éppen ez idéző elő bizonytalanságot, ez falkaszt kételyt.

Az igenek és a nemek kimondása kétségkívül emberpróbáló feladat. De a konstruktív, vállaló és vállalkozó, nyílt és felelősségteljesen bátor embereket igényli a kor, a munka, amelyet el kell végeznünk. Az igent vagy a nemet ki kell mondani mindannyiunknak.

Béni József

Az első világháború hőseinek emlékét őrzi az emlékmű a község főterén

Püspökladány madártávlatból

Óvoda és bölcsőde egymás szomszédságában. Utóbbi alig két hónapja adták át

A házak befedése várnak, mindegyik út közművesített

Egy község város szeretne lenni

A gondos műemlékvédelem megőrzi az emlékeket

Püspökladány nagyközség, járási székhely. Regionális szerepkörét tekintve középfokú központ, városra fejlődő település. Már újkori, bronzkori és korai vas-kori leletek is igazolják, hogy helyén hajdanán is éltek, de történetéről a legrégebb írott emlék 1351-ből származik. A Nagy-Sárrét jellegzetes települése az évszázadok során többször is elpusztult, de mindig újjáéledt. A XIX. század végén népességének száma meghaladta a 13 ezer főt, jelenleg csaknem 17 ezer az állandó lakóinak száma. 1944. október 12. Püspökladány újkori történelmének nyitánya, a második világháború vége, a község felszabadulásának a napja. A közel-múltban ünnepelték meg a településen a felszabadulás 39. évfordulóját, de kevéssel korábban, szeptember 27-én még nagyobb jelentőségű eseményre került sor.

Püspökladány nagyközség Tanácsa 1983. szeptember 27-én tartott ülésén úgy határozott, hogy előterjesztés alapján kéri a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsától a község városrá nyilváníttatását. A kérelem jogos, hisz a település a városrá nyilváníttatás feltételeinek megfelel. Vonáskörzete a megye területének 13,6 százaléka, a község a megye délnyugati részének gazdasági, társadalmi, kulturális, egészségügyi és igazgatási központja. Az idők folyamán a lakosság száma, a foglalkoztatottság összetétele, a község gazdasági struktúrája és közművesítettségének foka, a belterület beépítettség, a falu ellátási és kommu-

nális mutatói a mai magyar kisvárosokra jellemzően alakultak. Mindebben nagy szerepet játszott a községi tanács és a helyi Hazafias Népfront közös felhívása, mely a „Tettekkel a városért” jelgét viseli, s ehhez csatlakozva a településen több olyan létesítmény is megvalósult társadalmi összefogásból, amely korábban még tervezve sem volt. Óvoda, bölcsőde, sportmunkacsarnok és új iskolaszárnyak épültek, de társadalmi munkában készítették az elmúlt három évben öt kilométeres

szilárd burkolatú utat a faluban, 16 kilométer hosszúságú járdát újítottak fel, s csaknem 4 kilométeres ivóvízvezeték készült a lakosság közreműködésével — hogy csak a legfontosabbakat említsük. A „Tettekkel a városért” mozgalom széles tömegbázisa, a helybeliek által évente elvégzett több mint 15 millió forint értékű társadalmi munka mindenképpen bizonyítja, hogy a püspökladányiak már ma a helyi városáért dolgoznak.

Cs. Z.
(Fotók: Iklódy János)

A régi vályogházak helyén új tömbök emelkednek az északi lakótelepen

Modern iskolában öröm tanulni

A község egyik legesebb lakóháza

Hagyományos utcácska, felújított úttal

A megyei

A Hajdú-Bihar Levéltár legújabb, könyvének anyaga szegény és gazdagabb, mint az volt. Mind a tanulmányok között találunk olyakat, dokumentumokat, melyek számos új szerzővel szolgálnak az adóilletve téma történeti gozásához, megismeréséhez. A levéltári évkönyv tössága, hogy az megjelent tanulmányok elsősorban a szűk számára jelent érdek és többnyire műhelymánya egy későbbi jelentősebb műnek. E szetes és így van. Mégis örömmel fedez olyan publikációkat, szélesebb körű popul tarthatnak számot.

Tanulmányok

Az évkönyvben tanulmány olvasható, ami feltűnő, a tematika dagság. A gazdasági csalomtörténeti írást megtaláljuk a földési, művészet, közoktatásügyi publikációkban. Gyimesi Sándor és kereskedők Debrecen fejedelmis kor végén tanulmányában a XVIII. századi gazdaság történetének egy fontos témát vizsgálja, a városi életének változásait a kereskedelem, a kereskedelem nemcsak a debrecenieké, hanem a tisztánt kereskedelmi központként ismétlődően, periodikusan ismétlődően. Ezek komoly forrást jelentettek, tették Debrecen érdekesség, hogy a kereskedelem ebben a szakban fokozatosan került a szarvasmegyei szerephez jutás. Szemléletes képet Debrecen nagyvásártérről, formálódó társadalomról. Rácz István Arosi nemeselek a rengeteg című előadás szoboszlón hangzott, a duk letelepítésének fordulójára tiszteletdíjazott tudományos tanulmány. A szerző a hajdú fejlődésének egy

Régi m

Franciaország

1970-ben alakult a Dél-Biharban együttes Joób Árpád sával. Alig telt el a tendő, a tehetséges dagógusokból álló országos szervezete ismét magát, sőt lemezdi szereplési rév hírnév is övezte. T hasznos és jelentős működés után az az tag, aki mindig a élethivatásának tekintette, kivált a ből és visszatért a munkához. Nem s sőbb Joób Árpád szülő finnországi kapott, s Herczeg visszament tanítómunkát, személyi torzalkodás nem a megváltozások, az elvált érettek oda, hogy a berében az együttműködés megújult.

Am alig telt el már megvolt az. Igaz, ez az együttes, de az utóbbi évek a régiók is kvartett. A megyei központ és a minden erejével, hogy a két alapító Viola és Dévai J. hogy nekik tovább kedvük és energiákkal vezek újra az eg adásul már itt van rom hétre szóló etnamba 1983. Nem kis erőfeszítés került megnyerni nek Ujjfahértől lát, aki trombitázott, és Jászberény Sándort, a J

A megyei levéltár legújabb évkönyvéről

A Hajdú-Bihar megyei Levéltár legújabb, IX. évkönyvének anyaga színesebb és gazdagabb, mint az előző volt. Mind a tanulmányok, mind a forrásközlmények között találunk olyan írásokat, dokumentumokat, amelyek számos új szempontot szolgáltatnak az adott kor, illetve téma történelmi feldolgozásához, megismeréséhez. A levéltári évkönyvek sajátossága, hogy az azokban megjelent tanulmányok zöme elsősorban a szűk szakma számára jelent érdekességet, és többnyire műhelytanulmányok egy később elkészülő jelentősebb műnek. Ez természetesen és így van most is. Mégis örömmel fedeztünk fel olyan publikációkat, amelyek szélesebb körű popularitásra tarthatnak számot.

Tanulmányok

Az évkönyvben nyolc tanulmány olvasható. Az első, ami feltűnő, a tematikai gazdagság. A gazdasági és társadalomtörténeti írások mellett megtaláljuk a közművelődési, művészetpolitikai, közoktatási publikációkat is. Gyimesi Sándor Városok és kereskedők Debrecenben a feudális kor végén című tanulmányában a civisváros XVIII. századi gazdaságtörténetének egy fontos területét vizsgálja, a város kereskedelmi életének változásait kísérelve figyelemmel. Debrecen kereskedelme nem volt azonos a debreceniek kereskedelmével. A tisztántúli város kereskedelmi központ volt periodikusan ismétlődő vásárait. Ezek komoly bevételi forrást jelentettek, s elősegítették Debrecen fejlődését. Érdekes, hogy az állatkereskedelemben ebben az időszakban fokozatosan hátrébb került a szarvasmarha, nagyobb szerephez jutott a sertés. Szemléletes képet kapunk Debrecen nagyvásáraitól. Rácz István A hajdúvárosi nemesség a rendi korszak végén című előadása Hajdúszoboszlón hangzott el a hajdúk letelepítésének 375. évfordulójára tiszteletére rendezett tudományos konferencián. A szerző a hajdúvárosok fejlődésének egy sajátos je-

lenségét vizsgálja, nevezetesen a városokba beköltöző nemesség sorsának alakulását. Rámutat arra, hogy erőteljes és gyors volt e réteg asszimilációja és jelentős szerephez jutott a hajdúvárosok életében. Így van ez akkor is, ha az életforma-asszimiláció olykor konfrontációkkal is járt. Orosz István új szempontokra hívja fel a figyelmet A tanyák kialakulása a Hajdúságban című publikációjában. Felhasználja Györfly István e témában írt műveit, de ugyanakkor rámutat arra, hogy a Hajdúságban a puszták tanyásodása mellett az úgynevezett szállásföldök játszottak meghatározó szerepet. Bemutatja az állattartó központok tanyává alakulását, s annak speciális vonásait e térségben. Elemzi a hajdúvárosok és a tanyások közötti konfliktusainak okait. Mervó Zoltánné folytatja a korábbi levéltári évkönyvekben megkezdett oktatási irásainak közzétételét. (Adalékok Hajdú megye dualizmus kori népoktatásához 1892–1918.) Az 1868. évi népoktatási törvényből kiindulva feltárja a törvény megvalósításának nehézségeit, minősíti a tartalmi munkát, méltatja az egyházak szerepét. Az adatok képet adnak arról, miért volt olyan sok analfabéta Magyarországon a századforduló évtizedeiben. Pásti Judit Konyár község gazdasági életének főbb kérdései a XIX. század második felében című stúdiumában a bihari kisközség gazdasági fejlődését vizsgálja. Ujlaky Zoltán (A Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara kereskedelempolitikájának főbb kérdései 1900–1914) azt elemzi, milyen változások mentek végbe Debrecen kereskedelmében a kapitalizmus fejlődése meggyorsulásának időszakában. A szervezettek védtek a debreceni kereskedőket mindenfajta konkurenciától, de ugyanakkor felismerték a gazdasági fejlődés szükségességét. Sz. Kürti Katalin tanulmányában (A debreceni első Tanyaképzőtár művészetpartolása 1896–1916 között) azt kutatja, milyen szerepet játszott a bank Debrecen képzőművészeti életében. Az intézmény évről évre jelentős ösz-

szeggel segítette a tehetséges művészek tanulmányait, akik aztán műveikkel tették esztétikusabbá városunk épületeit, tereit. Kürti Katalin úgy véli, hogy a pénzintézet rendje jól választott, tehetséges embereket karolt fel és támogatott, jelentős kultúrpolitikai missziót vállalt. A tanulmányok sorát Radics Kálmán közművelődési témájú írása zárja (Művelődési viszonyok Hajdúszoboszlóban 1945–1962). Az írás forrástanulmányul szolgálhat a felszabadulást követő évek közművelődési mozgalmait tanulmányozó helytörténészek számára.

Források

Az évkönyv jelentős értékét képviselik a forráspublikációk és az azokhoz kapcsolódó írások. Balogh István, a Hajdú-Bihar megyei Levéltár által a korábbi években kiadott városi jegyzőkönyvek (1547–1552) történelmi forrásértékét vizsgálja. Ezek annál is inkább figyelemre méltóak, mert Debrecen múlt századi krónikása, Szűcs István még nem ismerte a jegyzőkönyveket. A Debrecen-monográfia írói bizonyára forrásként kezelik most már a magisztrátusi feljegyzéseket. Hasonló jellegű írás David Zoltán elemzése, aki az 1892. évi bihari megyei összeírás forrásértékét vizsgálja, elvégezve annak forráskritikáját. Béres András Irodalomtörténeti források a Hajdú-Bihar megyei Levéltárban című közleményében bemutatja a gyűjteményben levő Bessenyei György, Földi János, Fazekas Mihály, Kölcsey Ferenc hagyatékából előkerült iratokat. Munkája arra figyelmeztet, a levéltárban is vannak irodalomtörténeti jelentőségű, még nem publikált és fel nem dolgozott dokumentumok. Az évkönyv minden bizonnyal legnagyobb érdekfeszítésre számot tartó közleménye Karsai Elek forráspublikációja „Az Ideiglenes Nemzeti Kormány Debrecenben az angol és az amerikai levéltárak forrásainak tükrében”. A szerző közli az angol és amerikai levéltárakban fellelhető, az 1944. december 21-én Debrecenben megalakult Ideiglenes Kormányval kapcsolatos diplomáciai je-

lentéseket, feljegyzéseket, memorandumokat, tájékoztatókat. A közzétett huszonhat történelmi forrásértékű dokumentum pontos képet ad arról, hogyan viszonyultak a koalíció nagyhatalmai a demokrátiák magyar kormányhoz. Meglepő, mennyire tájékozottak voltak a nyugati kormányok a magyar kormányban részt vevők személyéről. Erezhetően bizalmatlanok voltak a kormány szovjet orientációjára, valamint a Horthy kormányzathoz fűződő tisztázatlan viszonya miatt. A nagyhatalmak közötti szemléleti differenciák is kiolvashatók a dokumentumokból a magyar kibontakozással kapcsolatban. A legizgalmasabb az amerikai Office of Strategic Services elemzése az Ideiglenes Nemzeti Kormányról. Néhány apróbb tévedés mellett meglepő az információk pontossága és a helyzetmegítélés konkrét volta. Kevés ismerettel rendelkezünk eddig a magyar ideiglenes kormány európai megítéléséről, így országunknak a háború utolsó évében játszott szerepéről. A közölt források nemcsak a kutatók, de a legújabb kor történelmére is érdekesek és hasznosak.

Helytörténeti bibliográfia

Gazdag István az elmúlt évi évkönyvhöz hasonlóan ezúttal is levéltártörténeti írást közöl (Fejezetek Bihar vármegye levéltárának feudális kori történetéhez). A publikáció amellett, hogy hasznos információkat ad, műhelytanulmánya egy későbbi történeti munkának. Az évkönyv Bényei Miklós minden helytörténeti kutató számára fontos közleményével (Hajdú-Bihar megye helytörténeti irodalma 1981) zárul. A kötetet Gazdag István, a Hajdú-Bihar megyei Levéltár igazgatója szerkesztette és Sipos Péter, valamint Varga J. János levéltárosok lektorálták. A technikai szerkesztést Mervó Zoltánné volt, az ízléses borítólapon Gonda Zoltán munkája.

Filep Tibor

RUZANTE:

A csapodár madárka

MA ESTE
BEMUTATÓ
A HUNGÁRIA
KAMARA-
SZÍNHÁZBAN

Vizi György

Ma, október 29-én, szombaton este 7 órai kezdettel, bérletszűnetben mutatja be a Csokonai Színház társulata Ruzante kétrészes komédiáját. A darab zenéjét Darvas Ferenc szerezte, a versszöveget Varga Balázs írta. A díszlet és a jelmez Piros István munkája. A bemutató rendezője Bohák György. A csapodár madárka szerepeit Sziki Károly (Menato, parasztleány), Jancsó Sarolta (Betia), Vókó János (Tonin), Vizi György (Ruzante), Kószáli Ibolya (Szomszédasszony) játsszák.

Sziki Károly és Jancsó Sarolta

A Déri Múzeum gyűjteményeiből

Munkácsy Mihály az 1870-es években festett néhány alkalmi és baráti szíveségből készített portré után az arcmásfestést rendszeres pénzkereső foglalkozásnak fogta fel. Ekkor készítette el többek között Haynald bíboros arcképet és Liszt Ferencét. Valószínűleg ebben az időszakban készült ez a kisméretű olajfestmény. A képet Déri Frigyes a bécsi Bruno Kertaner-gyűjteményből vásárolta, mint a művész feleségének luxemburgi unokahúgát ábrázoló portrét. A modell azonosítását azonban adatok nem támasztják alá. Munkácsy monográfiája úgy véli, hogy a festmény egy szalonképhez készült, arcképszerűen kezelt tanulmány. A kompozíció kvalitásai keletkezési időszakára utalnak és két kiemelkedő jelentőségű férfiportré művészi nagyszerűségét idézik. Frissessége, színessége hatásosan idézi a nő bájos, kissé kihívó lényét, önbizalommal teli személyiségét.

B. E.

Régi név – új együttes

Franciaországba utazik a Délibáb együttes

1970-ben alakult Debrecenben a Délibáb népzenei együttes Joób Árpád vezetésével. Alig telt el egy-két esztendő, a tehetséges fiatal pedagógusokból álló társaság megszerezte ismertté tette magát, sőt lemezei és külföldi szereplései révén európai hírnév is övezte. Tizenegy évi hasznos és jelentős együttműködés után azonban két tag, aki mindig is legfőbb élethivatásának az oktatást tekintette, kivált az együttesből és visszatért a pedagógiai munkához. Nem sokkal később Joób Árpád három évre szóló finnországi meghívást kapott, s Herczeg Mária is visszament tanítani. Nem személyi torzalkodások, hanem a megváltozott lehetőségek, az elvált életutak vezettek oda, hogy 1982 novemberében az együttes gyakorlatilag megszűnt, feloszlott.

Balról jobbra: Sallai Sándor, Roskó Béla, Dévai János, előtérben Szabó Viola

Am alig telt egy hónap, már megvolt az új Délibáb! Igaz, ez az együttes negytagú, de az utóbbi években már a régiék is kvartetttel alkotnak. A megyei művelődési központ és a megyei tanács minden erejével azon volt, hogy a két alapítótag, Szabó Viola és Dévai János, mint-hogy nekik továbbra is volt kedvük és energiájuk, szervezzék újra az együttest. Ráadásul már itt volt egy három hétre szóló meghívó Vietnamba 1983 januárjára! Nem kis erőfeszítés árán sikerült megnyernünk az ügynek Újfehértóról Roskó B. E.-t, aki trombita szakon végzett, és Jászberényből Sallai Sándort, a Jászszági népi

együttes egyik zenekari tagját. A két új fiú a Csobolyó együttes tagjaival megerősítve már részt vett a vietnami körúton, amelyet az Interkoncert szervezett az államközi megállapodás alapján. A vietnami siker erőt, lendületet és önbizalmat adott az új összetételű együttesnek ahhoz, hogy fognak tudni együtt dolgozni. Ezután a műsortanulás, az összeszokás és a stílusformálás munkás hónapjai következtek. Márciusban már sikeres rádiófelvételük volt, a felvételt a rádió novemberben, a népdal hetén fogja sugározni. Márciusban és áprilisban két alkalommal is megjárták Franciaországot, egyszer Le Havre-ban,

máskor Metzben vendégszereltek. Most újabb franciaországi meghívásnak fognak eleget tenni, hétfőn, október 31-én utaznak Picardia megyébe egy háromhetes útra. Dévai Jánost, az együttes új vezetőjét arra kértem, foglalja össze, mi az új az együttesben a tagság összetételén kívül. — A célok nagyjából változatlanok — hangzik a válasza. — Folytatjuk a jól bevált formákat, élünk a hagyományokkal, a művelődési központ kérésére megtartottuk a Délibáb nevet is. Programunk mássága talán abban van, ami egy kicsit kényes, aki még jobban ra-

gaszkodunk az autentikus népzenehez. Pedagógusok vagyunk, a népzene gyűjtést és tanítást sem akarjuk abbahagyni. Most népzenei tanfolyam keretében tanítjuk a hangszeres népzenei Debrecenben. A hallgatók között vannak megyén kívüliek is a szakmunkástól a hegedűtanárig. Olyan érdeklődőkről van szó elsősorban, akik vonzódnak a népzenehez és együttesekben zenélnék. Egy hónapban egy hétvégét töltenek Debrecenben, amikor is elméleti és gyakorlati oktatásban vesznek részt.

Kaptunk egy nagyon érdekes feladatot — folytatja Dévai János —, amit nagy megtiszteltetésnek tartunk: a Csokonai Színház Ördögölő Józsiás című előadásában szerepelünk. Azért használok ezt a kifejezést, mert nem a zenekari árokból adunk zenei kíséretet, hanem részt veszünk a játékban. Csíki, mezősi, felcsiki és Maros menti zenei anyagot szolgáltattunk meg, amit mi válogattunk, szerkesztettünk. Némileg megváltozott a státusunk is. A megyei művelődési központ alkalmazottai vagyunk, de néhány munkaterületet leadtunk, amit korábban végeztünk, ezután már csak a színházi munkát szolgáló tevékenység maradt a kötelességünk, a művelődési ház rendelkezik velünk, egy bizonyos szolgálati számot kell teljesítenünk minden hónapban.

Új korszak kezdődik tehát a Délibáb együttes életében. A tagok elszántságán, kitartásán, a fenntartó szervek támogatásán múlik, hogy megélli-e az együttes a következő évtizedet. Tehetségben és a közönség szeretetében biztosan nem lesz hiány!

Borultam
akár a kö
fehér fal
elfedtem
a járdát
nem tudh
üvegcsere
szőnyegre
tej-színű
melled el
győngy n
mintha f
hogy bán
Szertegze
a kövek,
a padlón
zárt-ajkú
éreztem

Szemed e
világban
erdőben
hulló lev
Mégcsók

A

de r
Kül
én r
kösz
Fog
a pu
had
hű t
s ar
mag

PRIM ZOLTÁN

éreztem a helyzete
ágyrajáró egy töme
leg vízben lábat ma
gamat.

A lány elment és
jött egy pár alig vi
— A nagyságos, a
dina, és hozzátette,
tem a fürdőszobába
nem magamat a kár
rával egyik ablakto
járó cirkuszi akrob
cela asszony, az vo
dóan ott tartózkodó
teimet, Gorkij emlé
dezett fel a zsebem
kérdezte, nincsenek
tem neki, főt a lét
— Asszonyom, jó
hallani fog rólam,
gönyöket? Egy új M
ben egy új Panait l
Öntel dicsekvés
hogy könnyezett. E
dalmi kérdésekkel
meg borzavalt is,
munkámmal.

Ó cipő és pénz
másnap délutánra.
Olyan büszkén sé
ben, mint egy ficsú
Második találko
dekló dolgokról be
pár lennék, ha őss
Marcela asszonyra
lyen benyomást tet
— Azt mondta, h
nem végezhetél fel
volna. Még az urna
hogy annak a brail
rencsége, hogy egy
magyarozta Didina
mintha egyetem tá
— Az a francia i
munkás pedig Pan
— Na és az ügyv
— Azt mondta, h
asszonyom szembes
két író. Te nem is

Debrecen képzőművészetének történetéből

Id. Kovács János (1852–1924)

Id. Kovács János 1852. november 27-én született Debrecenben. Édesapja céhbéli mészárosmester volt. A tiz-egynéhány éves ifjú megfestette édesapja és édesanyja portréját (a művek a Déri Múzeumban vannak), homokkerti pajtájukat, a csózt, a farkassal viaskodó cigányokat. Már a 60-as években feltűnt környezetében apró csendéleteivel és életképeivel. Törekvéseit Csanak József műpártoló kereskedő és Barsay István, a város háza tanácsosa támogatta. 1872-ben felvételt nyert a Budapesti Mintarajz Iskolába, ahol „Mulató betyárok” című életképet hat arannyal jutalmazták, „Aszaltszőlők” című csendéletét pedig Mészoly Géza vásárolta meg. A hortobágyi ihletésű „Mulató betyárok”-at később Lipcsében olajnyomat formájában sokszorosították.

1876-ban visszatért Debrecenbe, portré- és csendéletmegrendeléseknek tett eleget. 1883-ban a kolozsvári kiállításon egész kollekciót mutatott be („Falurészlet”, „Hazafelé”, „Alföldi gazda lovon”, „Sülttők”, „Déli pihenés”, „Cigánytanya”). Gr. Zichy Jenő javaslatára a város közgyűlése megtárgyalta továbbtanulását és 1883-ban határozatot hozott ösztöndíjáról. 1883 októberében már a Királyi Bajor Képzőművészeti Akadémián találjuk. Mestere, igazgatója, Piloty, esztétika tanár az idős M. Carriere.

1884-es őszi tárlatra például a „Mulató gulyások a Hortobágyon” című művét, 1886-ban pedig a „Kis despotát”-t. 1888-ban egy virágeselejtével és egy egyfigurás képpel vesz részt a Glaspalast kiállításán. „Szőlővesszők” című művét megvásárolta a müncheni Pinakothék. 1888-ban kapta meg az akadémiai festészeti oklevelet.

Miután megteremtette az elégséges anyagi alapot, 1888—89 telén hazatért családjával. Ezt követően éveken át visszatérre gondolt, de a Münchenbe visszatérés egyre reménytelenebb lett, itthon pedig lehűzta a sok rutinszerű munka, a megrendelők kikötései, elvárásai.

1893-ra jutott el odáig, hogy önálló festészeti és fényképészeti műtermet nyithatott a Kossuth utca 27. szám alatt.

Az évek során Debrecen város, Hajdú vármegye és a környező helységek „udvari festője” lett. 1893-ban a Csokonai Kör felkérésére elkészítette Csokonai Vitéz Mihály arcképét, később még három Csokonai-portrét festett. A debreceni közélet fontos alakja lett: tagja a Csokonai Körnek, majd 1901 után a debreceni Műpártoló Egyesületnek, s negyven éven át a dalegyetletnek. Alaptermeszete a szerénység, a visszavonultság, ezért kezdte építenie a Homokkertben, a Budai Ezsaiás utcán műtermét, távol a világ zajától.

A millennium időszakától kezdődően egészen 1914-ig számtalan reprezentatív hivatalos megrendelésnek teszt eleget. Kossuth-, Bocskai-, Rákóczi-, Széchenyi stb. portrékat, egész alakos műveket készít Debrecen, Szabolcs, Hadház, Karcag, Hajdúdorog tanácsházai részére. A debreceni város háza tanácsstermben ma is látható Kossuth Lajost ábrázoló életnagyságú életképe. Lappanganak viszont azok a művek, amelyeket a debreceni kaszinóknak (Bocskai és Erzsébet királyné), a Debreceni Ügyvédi Kamarának (Széchenyi István, Kossuth Lajos, Ferenc József), a Kereskedelmi- és Iparkamarának (Baross Gábor, Sesztina Lajos, Szabó Kálmán, Simonffy Imre), a debreceni Függetlenségi Körnek (Damjanich János), az Ipar- és Kereskedelmi Banknak (Sesztina mellképe), a debreceni 3-as honvédezed tisztviselőjének (tizenegy völcsezes arcképe), a debreceni kir. táblának (Puky Gyula és Porubszky Jenő életnagyságú képei) készített. Töredékük került csak a Városi-, majd Déri Múzeumba.

Külön figyelmet érdemel egyházművészeti tevékenysége (ikonok, freskók a vekeledi, a mezőpetterdi, a körörszegapáti görögkeleti templomok és a polgári római katólikus templom falán). Legkedveltebb képei a rendelőre, „előírás szerint” festett csendéletek voltak. Megmaradt vázlatfüzetekben pontosan jegyzi a megrendelő kívánását. Igazi naturalista, konzervatív mester lett, aki a közlést kiszolgálja. Még inkább így van ez portréinál.

Életképei, tájképei a debreceni részleteket, a népelet és a hortobágyi pusztát jelenítik meg: nagy sikert ért el a „Mulató betyárok”-kal, a „Hortobágyi csárda törzsvendégei”-vel, a „Szalonnasütő vinceller”-rel, a „Cigányok a téli hófúvásban” című nagyméretű vásznával, a „Legelő nyáj”-jal, a „Cserei idill a bográcsnál”, „Kút dézsával”, „Tóth úr kerti pajtája”, „Te-

metők téli képe”, „Kutyácsi cseri kép”, „Tájkép a Tégla-vetőből” című műveivel. „Napsugár a pusztán”, „Delelő csorda” és a fent említett pusztai képek felvetették benne a tizes években a hortobágyi pusztá multja és jelene című hatalmas körkép ötletét. A világháború, majd öregsége miatt letett tervéről, s majd csak fia valószínűsítette meg Hortobágyi körkép című kétes értékű monstre művét.

A tizes évektől egyre inkább visszavonult, ritkán állított ki a debreceni Műpártoló Egyesület tárlatain. Barátságban volt Tóth András szobrásszal, Bakoss Tibor festőművésszel, Sárvary Lőrincz amatőr festővel, a Műpártoló Egyesület alelnökével, Kleinfeller Károly nyomdással.

Id. Kovács János élete és művészete tipikus. A város elsőként őt részesítette művészeti ösztöndíjban, Münchenbe küldte tanulni. A művész nagy reményekkel tért haza, de művészete kellő alkotói légkör, mértő és műpártoló társaság és méltó feladatok híján inkább provinciálissá süllyedt, megreked, a művészből mester lett, alkotásai egyre inkább konzervatívok lettek. 1924. március 19-én halt meg Debrecenben.

A harmincas években már elfelejtett művészek számított Id. Kovács. Fia a Déri Múzeumban rendezte meg kettejük kiállítását 1931-ben, emléket állítva az apjának is. 1939-ben, a MANSZ kiállításán láthatta a debreceni közönség pár érdekes debreceni arcképet.

Az utóbbi időben, 1976–79 között több művet és vázlatfüzetet, feljegyzést, dokumentumot vásárolt meg a Déri Múzeum utódaitól, valamint a „Hortobágyon” és „Új nő” című olajképeket (1883). Az adatok, dokumentumok birtokában meg tejesedéseket tehetjük majd az Id. Kovácsról eddig alkotott képet.

Sz. Kürti Katalin

PRIM ZOLTÁN METSZETE

A mágikus költő

Hatvan éve született Kormos István

Hat esztendeje halt meg, pedig csak most lenne 60 éves. Ki volt Kormos István? Ifjúsági író? Ahogyan a legtöbb ismerik gyermek-könyveiről, az Égig érő fáról, tréfás macskokról, Vackorról, a medvebocsról szóló verses meséiről? Műfordító? Aki 30 ezer sornyit ültetett magyarra Chaucer, Burns, Puskin, André Frénaud és mások verseiből? Vagy költő? Hiszen alig több mint száz verset írt egész életében, költeményei elférnek egyetlen könyvben.

A mérícskés felesleges. Mind a három műfaj egyetlen tehetség különböző formájú megnyilatkozása. Ó maga, Kormos István mind a négyet teljes szívéből vállalta, művelte. Ezáltal csak teljesebbé vált életműve. Igaz, némi kényszerűség — az ötvenes évek eleje — a felé hajtotta, hogy ifjúsági íróvá és műfordítóvá váljék.

Kormos István ugyanis akkor volt fiatal, induló s máris néma költő.

Pedig akkora már az irodalomtörténetbe is belekerült Sötér István Négy nemzedék című híres antológiája révén. A Négy nemzedék 1947-ben jelent meg, s Kormos Istvánnak éppen abban az évben látott napvilágot első vékony kis verseskötvecskéje, a Dülöngélünk. De Sötér István már ennek alapján beválogatta a kor legjobb költőit felvonultató gyűjteményébe.

Az akkor 24 esztendősköltő olyan mélyről érkezett, akárcsak József Attila. 1923. október 28-án született Mósontzentmiklóson. Édesapját nem ismerte, édesanyja meghalt születésekor, nagyszülei — Hédeváry gróf családja — nevelték. Nagypapa ösztöndíjjal az intézővel, s Budapestre, Pesterzsebetre költözött a család. Tolsztojt, Stendhalt olvasó nagynyanya mesevilágában élt, talán éppen tőle örökölte irodalmi hajlamait, s a valóságot varázslattá oldó képességét. Tiszviselősködött. Két évig a filmgyárban volt dramaturg, aztán 1950-től 1977-ig, egészen haláláig a Móra Kiadó szerkesztőjeként dolgozott.

Hüségeseletpálya az övé. Konok, következetesen építő: nem kapkodott sem költői divatok, sem irodalmi kívüli sikerek után. Huszonnégy éves korában kiadott verseskötve után évtizedekig hallgatott mint költő. Ez idő alatt csak meséi, műfordításai révén élt az irodalmi köztudatban. Lassan legendás költővé változott, aki van ugyan, ám egyetlen sora sem jelenik meg. A 60-as években egyetlen verse — az Új Írásban felbukkanó Vonszólnak piros delfinek —

Azt írta egyik versében: „Világokat varázsolok, amikor akarom”. Valóban varázslatos, mágikus költő volt.

törte meg csak a legendát. A hetvenes évek elején aztán újra fölmerült: a Népszabadságban, az Élet és Irodalomban s másutt is egyre-másra jelentek meg versei. Interjúkat készítettek vele, önéletrajzi írásokat közöltek tőle, vagyis végre elfoglalta méltó helyét az irodalomban.

Pályája korán lezárult, de végül is kerek egészzé vált. Költészete a huszadik századi magyar irodalom egyik legvonzóbb teljesítménye.

Az induló Kormos Istvánt Sötér István így jellemezte: „Költészete csupa tréfa, frissesség, hetyke játék, ötlet és gúnny. De sohasem léha ez a tréfa és vidámság. Komor valóság és komorságot kenődző suhancos tréfakedv arányosan vegyülnek egymással. Ez az út további szerencsés állomásokkal kecsegtet.”

Szabó Lőrinc Naplójában emlékezik meg róla: „Egy fiatal tehetséges költő, sok groteszk ötlettel az írásában, szürrealizmus népi magyar hangon”.

Az, ahogyan ők ketten látták a kezdő költőt, mindvégig érvényes maradt. Ez nemcsak Sötér István és Szabó Lőrinc jó szemét dicséri, hanem Kormos István tehetségének természetét is jellemzi. Korán kialakult poézisének minden fontos vonása. József Attila, a francia szürrealisták, Illyés Gyula, Sinka István, a magyar népköltészet voltak rá a legnagyobb hatással. A szegények, az elesettek világát jelentette meg. A paraszti életet emelte mágikus, varázslatos fénybe. Több interjúban is elmondta, hogy nem tudja leírni a „magyar”, a „szocializmus” szavakat, mert — úgy mond — az anyjáról nem beszél a költő, annál sokkal jobban szereti. Nem színlelt szemérmesség, igaz érzelem.

Azt írta egyik versében: „Világokat varázsolok, amikor akarom”. Valóban varázslatos, mágikus költő volt.

Győri László

IVÁNUS ILLÉS:

VISSZAPILLANTÁS

Hát igen, az ifjúkor emlékeit szebbnek érezzük, mint ahogyan a valóságban voltak. Nemrég alkalmam volt viszontlátni azt a várost, ahol fiatal éveimet töltöttem, azokon az utcákon sétálni, ahol gyakran megfordultam annak idején. Az egykori „úri negyedben” megálltam egy régi ház előtt, elmélkedtem, a volt Frunzache ügyvéd háza előtt, ahol most egy ipari üzemnek az irodái vannak. A Frunzache-féle házban történt velem az alábbi eset, melyen most mosolygok, de akkor elég kellemetlenül érintett.

Munkanélküli fiatal kártposzegő voltam azon a télen — úgy, mint sok más munkás akkoriban —, és mivel köztudott volt rólam a szakmai körökben, hogy ügyes díszítő vagyok, egy mester üzent értem, hogy pár napra munkát ad. Függönyöket küldött felszerelni Frunzache ügyvéd házában.

Már tavaszra hajlott az idő, olvadni kezdett a hó és a jégpáncélok az utcákon. Szombati nap volt, locspocs idő.

Ezt azért fontos megemlíteni, mert az én ócskapiacra vásárolt cipőmnek a talpa széjjelállott, csak a kalocsai fogta össze a lábamon. Amikor kiléptem a műhelyből, létrával a vállamon és szerszámtáskával a kezemben, a mester utánam szólt.

— Vigyázz, hogy a plüssdrapériák egyenlő ráncokban hulljanak, mert az asszony nagyon szeszélyes, de ha megnyered a tetszését, jó borzavalt ad.

„Éz kell nekem”, mormogtam, és siettem, kerülve a járdákon a viziócsákat.

Már kezdtem tervezni: Ha kapok egy jó borzavalt, talán tudok venni valami cipőt az ócskapiacra, nem járhatok mindig sárcipőben. Amit pedig a mester fizet, egyenlitem a lakbér hátralékot és még marad kosztja is...

Az ügyvéd háza előtt impozáns márványlépcső és kovacsolt vaskerítés jelezte a jó módot. Csengtettem. Egy csintalan tekintetű cselédnyit nyitott ajtót. Biztosra vettem, hogy sejt, ki vagyok, mit keresek ott létrával, mégis megkérdezett.

— Ki maga, mit óhajt?
— Fázik a létrám, be akarunk menni...

— A kártposzegő? Azt hittük, hogy már nem jön. A sárcipőt húzza le!, parancsolta, amikor az előszobában voltunk.

— Nem szoktam lezuhni, feleltem színlelt biztonsággal. Majd jól megtöröltem.

— Tán nem képzeli, hogy beengedem a lakásba sárcipőben, tönkretesz szőnyegeinket?

Bentről, az egyik szobából női hang hallatszott.

— Didina, mivel társalogsz ott kint?

— Egy fiatal kártposzegő nagyságos asszony, jött felszerelni a függönyöket és nem akarja lezuhni a sárcipőjét. Azt hiszi, hogy beengedem így a lakásba...

„Ha nem enged be, itthagom” és visszafordulok, de mi lesz a remélt borzavallóval? — gondoltam. Néhány másodperc múlva megjelent az ajtóban egy unott arcú, eléggé fiatal asszony, zöldes színű pongyolában, végignézett rajtam.

„De gyönyörű nő” — gondoltam, amikor megláttam.

— Miért nem akarja lezuhni a sárcipőjét fiatalember? — kérdezte és közelebb jött.

Igyekeztem tréfás hangnemből felelni.

— Komoly okom van, nagyságos asszony.

— Mégpedig. Mi az a komoly ok, elárulná nekünk is?

— Annyira megszokta a cipő a kalocsinimat, hogy bánatukban mind a kettő széjjel állna, mivel a talp már rég cserbenhagyta őket...

Az asszonyból kibuggyant a nevetés. De látszott rajta, hogy nem a szegénységemet neveti.

— Ne haragudjon, hogy nevetek, tetszett az allegorikus felelete. Milyen iskolai végzettsége van magának?

— Csak öt általános osztály végzettségéről van bizonyítványom. Az én egyetemem az, ami Maxim Gorkijé volt: az élet és az olvasás, feleltem hetykén, hivalkodó hangon.

Az asszony újból nevetni kezdett, tudtomra adta:

— Nem szoktam előre meghonorálni a mesterek munkáját, de magával kivétel teszek. Didina, vezesd a fürdőszobába a fiatallembert, tegyél meleg vizet a mosdótálcába, hogy tudjon lábat mosni, aztán gyere az ajándékért, mondta a cseleklányok. Kissé megalázónak

Susanne

Borultam rád,
akár a kőd,
fehér falaimmal
elfedtem előled
a járdát s az eget;
nem tudhattad:
üvegcserepre —
szőnyegre lépsz-e,
tej-színű tenyered
melled előtt rezzenve
gyöngye nyakadhoz emelked,
mintha féltél volna,
hogy bántalak.
Szertegurultak lábaid előtt
a kövek, mint higanycsöppek
a padlón, rámpillantottál és
zárt-ajkú arcodon méla mosoly nyílt:
érezted már: sohasem bántalak.

Szemed élt, otthonosan e nyirkos
világban s ajkam árka fölött, mint
erdőben a szelíd bogár a csönd
hulló levelén.
Megesköltalak akkor.

Anya

— hálálkodhatnék,
de művegre a késő utószó?
Különben is, az ima szövegét
én nem tanultam, amellyel
köszönetet mondhatnék.
Fogadd el hát így,
a pusztá kérését:
hadd maradhassak meg
hű fiadnak, míg élsz,
s ameddig
magam is élek.

PRIM ZOLTÁN METSZETE

Hirdetések, reklámok
1848-ban

A közelmúltban az egyik hajdúszoboszlói ház padlásán találták meg igen jó állapotban a Kossuth Hírlapja című napilap 1848-as évi példányait. A napilap — amelynek felelős szerkesztője Bajza József volt — sokirányú információt ad az 1848-as eseményekről. A társadalmi, gazdasági folyamatokat, a kínálat alakulását részben visszatükrözik a lap hirdetései. A napilap önképe differenciáltan tartalmazza az előfizetési díjat, mert közli, hogy az félévre Budapesten „házhozhordással boríték nélkül 8, postán borítékban hatszor küldve 10, kevesebbszer küldve 9 pengő ft.”

A napilap hirdetései rávilágítanak a társadalmi, gazdasági folyamatok alakulására. Az alábbiakban felsorolt hirdetések 1848. július 1-től 1848. október 1-ig terjedő időszakban jelentek meg a nevezett lapban. Ezen hirdetések 86 alkalommal közölnek árveréseket, amelyek igen széles körűek, mert ingatlanokra és ingótulajdonokra egyaránt kiterjednek. 54 esetben fordult elő bérbeadással kapcsolatos hirdetés is. A napilap 1848. július 20-i száma közli, hogy a „Hajdúvárosokban a kir. kisebb haszonvételek f. évi november hó 1-ső napjától kezdve három egymásutáni évekre haszonbérbe adandó. Az árverés tartani fog Szoboszlón, augusztus 2-kán, Bősörményben 3-kán, Nánáson 4-kén, Dorogon 7-kén, Hadházon 8-kán, Vámospércsen 9-kén. A bérleni szándékozók elegendő bánatpénzzel ellátva árverésre meghivatnak.”

Kimagaslóan sok könyvreklámot, hirdetést lehet találni az említett számokban, mert a 82 könyvhirdetés valóban jelentős 3 hónapra vetítve. Az ajánlott könyvek az angol gazdasági rendszerről, az adórendszerrel, az adós személyről, váltóeljárás rendszerről, a magyar atlaszról, Európa alkotmányairól, a lélektanról, Rákóczi diskurzusairól közölnek gondolatokat. Napilap és folyóirat megjelenéséről 47 esetben tettek közzé hirdetést. Többek között hírül adták, hogy az „Alföldi hírlap 1848. július 1. napja óta megjelenik Debreczenben hetenként kétszer Telegdy László és Szanka József szerkesztésével.”

Négy alkalommal adtak fel hirdetést a kereskedelmi tudományok oktatásáról. Ezen hirdetésekben az oktató közli, hogy német nyelven, helyesírásban, kereskedelmi levelezésben, számtanban, a kétszeres könyvviteiben és a változóban alapos oktatást ad. A tanítás naponta 8—10-ig, és 14—16 h-ig tartott.

A napilapban három hónap során 20 esetben hirdettek nevelői munkára ajánlkozást. Igen sokszor 29 alkalommal reklámozták a nemzetéri egyenruha- és fegyvereladásokat, 6 esetben a hadsereg ruházatához szükséges anyagokra hívták fel a figyelmet.

48 alkalommal közöltek jelentést a Duna-gőzhajózásról, ez a szám is igazolja a gőzhajózás fejlesztésének igényét.

Cukorgyár, pálinkaház, sörház és kőszénbánya bérbeadásával kapcsolatban 8 hirdetés jelent meg és háromszor bányászok felvételére is tettek ajánlatot a napilapban. Ugyanennyi alkalommal cséplőgép-értékesítést is meghirdettek.

Nem hiányoztak az egészségügyi reklámok sem, amelyekkel orvosok, patikusok ajánlották fel szolgáltatásaikat. Ezen hirdetések a haját növesztő és festő szerekre vonatkoztak, de legtöbbször — 11 alkalommal — a közzvény, reuma és a görcs gyógyítására hívták fel a figyelmet.

A napilap tudósításából nem lehet megtudni, hogy ezen szerek és gyógymódok milyen hatással voltak a fogyasztókra. Azt már könnyebben meg lehet mondani, hogy a hirdetéseknek, reklámoknak volt hatása az olvasóra, mert a rajzok, a betűnagyságok majdnem minden esetben összhangban voltak a reklám tartalmával.

A Kossuth Hírlapja című napilap hirdetései vizsgálatára nem a reklámozás színvonalának megállapítására, hanem elsősorban az 1848-as társadalmi, gazdasági folyamatok egy részének tanulmányozására alkalmas.

Dr. Takács Imre

PRIM ZOLTÁN METSZETE

LÉVAY BOTOND VERSEI:

Hiány és adósság

Borod leszürted, magadnak fizetsz vele
de mit adsz a robotos tőkének s a szikrázó fénynek,
s végül szerveidnek, melyek a benyakalt nedűt ingyen
lebotnyják;
mint ahogy ők dolgoznak meg egészségéért (nem a
gyógyszerek),
s te ugyanúgy tétlen vagy az esőért, csak bámulod
a fűszálak növéstét, és ha nem a kegy bömbölne benned,
régén kihalt volna az emberiség.
Önző vagy. Hited dologtalan:
minden munkád étvágya az érdek és a háború.

(Ezért vagyok fölösleges.
Tudni nem érdemes dolgok vernek szöveget pillantásomban.)

Monológ a tengerhez

E szirtet köziklának látja akárki:
— békés; ha fegyvelmetlen fekszel hanyatt
s mord; ha rajta elveted magad. —
S lám mégis csaloéka emberi kontinensem néhány csápjá:
a ringó bölcs ez, ez a kőszál, nem a tenger alattam.
Ha erősen nézünk, érkeink mankója nélkül is
kilátunk a pillanat látványán túl évezredekig;
amíg kavicsokká morzsolja a szirtet a tengerár.
Hörpölve, csattogva, simogatva szeretkezik kő és víz;
ezt látod!
De a gyanútlan célt és eredményt is látod, belülről,
agyadat nem érzéketleníti a sóhajnyi élet;
ezért fogott ki szárnyán József Attila:
„En úgy vagyok, hogy már százezer éve
nézem, amit meglátok hirtelen.”
Megnugtató a rabszolga elemek pontos munkája,
mídon én nem leszek,
akármit súgnak a vak érzékek és a bamba újságok,
pénztelenségemre kárpótlás legalább szólógnatni
soronként e verset is.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Egy lap – több hibával

Úgy vélem, hogy a Sportfogadás című hetilap szerkesztőinek nagyobb gond kellene átnézniük és javítaniuk a kéziratokat, nyomdai levonatokat. Ennek bizonyítására elegendő fellelőzni az 1983. május 1-i számot.

Az egyik cikk címe: „Már kapható a számtáblás nyári TV-lottó is.” A számtábla szó nem szerepel a Magyar Értelmező Kéziszótárban, de használata ebben a mondatban fölösleges is, mert magától értetődik, hogy minden lottószelvényen rajta van a számszámrendszer, a táblázat. „Természetesen a nyári tv-lottó sima szelvényen is kibocsátásra került, így akik elfelejtették időben megvenni az előfizetéses szelvényeket, azok is szerencsét próbálhatnak rajta.” A sima szónak a társalgási nyelvben egyre jobban bővül a jelentésköre, itt viszont semmi esetre sem helyettesítheti a heti szót (vö. előfizetéses, havi — heti szelvény). A kibocsátásra került helyett megteszi az egyszerűbb és rövidebb kiadták, kibocsátották. A mondat első fele mégis jobban hangzik így: „Természetesen megjelent a nyári tv-lottó heti (önálló) szelvénye is.” Nem a szelvényen, azaz nem rajta próbálunk szerencsét, hanem vele (a szelvényvel). Egyébként ez a bővítmény fölösleges a mondatban.

Azzal a megállapítással egyet lehet érteni, hogy a „lottóhúzasok sugárzása a legnagyobb érdeklődésre számot tartó közvetítések egyike úgy a rádióban, mint a televízióban”, a mondat nyelvi megformálásával azonban nem. Az idegen mintára keletkezett úgy-mint helyett a mi-há-mind páros kötőszót kell használni.

„Ha már a várható érdeklődés tekintetében jóslásokba bocsátkoztunk meg-

kockázatjuk, hogy a közvetítés sikerindexe azoknál lesz a legmagasabb, akik nyertek a sorsoláson.” Itt a hetykötőszót megelőző két állítmány közé vesszőt kell tenni — így kell elválasztani a mellékmondatot a főmondattól. A tv-lottó húzásának közvetítése pedig azoknak tetszik majd legjobban, akik nyerne.

Egy másik helyen ezt olvashatjuk: „Legutóbb levélben, sőt sok levélben írták azt, hogy amikor a kis gömböket behelyezik a nagy gömbbe, akkor többször forgatni kellene a gömböt.” Elegendő annyi is, hogy „sok levélben írták”, mert ez hordozza az információt lényegét. A gömböt pedig „többször kellene forgatni” ugyanúgy, mint a kéziratot is lapzártá előtt. Akkor, remélhetőleg, máskor nem jelennek meg ilyen mondatok: „0-ás végződésű szám március 4. óta nem szerepelt a lottóban.” — „Dombóvárotól a totóé eddig a mozmillett is egy kis, alacsony és sötét helységben működött.” Az alapszó nulla, tehát csak nullás vagy 0-s végződésű, 0-ra, nullára végződő számokról beszélhetünk. A mozmillett szörnyszót meg lehet sajtóhibával magyarázni, de elfogadni semmiképpen. A helység és a helyiség keverése viszont alapvető nyelvhelyességi hiba. Az előző: „közgazgatási egységet alkotó település”, az utóbbi: „meghatározott célra használatos épületrész”.

A Sportfogadás az Országos Takarékpénztár Sportfogadási és Lottó Igazgatóságának hetilapja. Fogadni szeretnék, hogy a lap szerkesztői ezután nem takarékoskodnak majd a piros tintával, és helyesen alkalmazzák a magyar nyelv szabályait. Egyben tisztelttel kérem, engedjék meg, hogy megnyerjem ezt a fogadást — anyanyelvünk érdekében.

Dr. Salga Attila

éreztem a helyzetemet, de nem szomorkodtam. Mint ágytárány egy tomevlakásban, ritkán volt alkalmam meleg vízben lábat mosni, ezért feifrisültnek éreztem magamat.

A lány elment és mire letöröltem a lábamat, visszajött egy pár alig viselt cipővel és egy pár új zoknival. — A nagyságos asszony küldi magának, mondta Didina, és hozzátette. Aldott jó szíve van. Amikor kimentem a fürdőszobából, olyan frissnek és fűgének éreztem magamat a kapott cipőben, hogy úgy jártam a létrával egyik ablaktól a másikig, mint egy gólyalábon járó cirkuszi akrobata. Estig, amíg ott dolgoztam, Marcela asszony, az volt az ügyvédné keresztnéve, állandóan ott tartózkodott és próbára tette irodalmi ismereteimet. Gorkij említése, és az, hogy irodalmi lapot fedezett fel a zsemben, tetszett neki, valószínűleg azért kérdezte, nincsenek-e irodalmi álmaim. Kérkedőn feleltem neki, font a létra tetejéről:

— Asszonyom, jól jegyezze meg a nevemet, mert még hallani fog rólam. Tudja ki szereli fel önnek e szép függönyöket? Egy új Maxim Gorkij, vagy legrosszabb esetben egy új Panait Istrati...
— Őntelt dicsekvésem után az asszony úgy nevetett, hogy könnyezett. Ebédet is adott és az asztalnál is irodalmi kérdésekkel ostromolt. Távozásuk száz lejt adott, meg borralalót is, mivel nagyon meg volt elégedve munkámmal.

— A cipő és pénz adott, Didina, a cselédlány taláikát másnap délutánra.

Olyan büszkén sétáltam vele a városban az új cipőben, mint egy ficsúr.

Második találkozásunk alkalmával Didina az öt érdeklő dologokról beszélt, célzásokat téve, milyen szép pár lennénk, ha összeházasodnánk, én pedig állandóan Marcela asszonyra gondoltam, felőle érdeklődtem, milyen benyomást tettem rá.

— Azt mondta, hogy kár érdeklődni, hogy szegény vagy, nem végezhetél felső iskolát, mert híres ember lehetnél volna. Még az úrnak is mesélt rólad. Azt is mondta, hogy annak a brailai festő és mázolóknak az volt a szerencséje, hogy egy francia író segítette híressé válni, magyarázta Didina. En pedig oktattam nagyképen, mintha egyetem tanár lettem volna.

— Az a francia író Romain Roland volt, a brailai munkás pedig Panait Istrati.

— Na és az ügyvéd úr mit mondott?
— Azt mondta, hogy bolsevista mind a kettő. De az asszonyom szembeszállt az urával. Védett téged is és a két író. Te nem is sejtet, milyen arany szíve van. Azt

mondta, hogy mondjam meg neked, ha megint munka nélkül leszel, gyere hozzánk kosztolni.

— Még azt kéné, kegyelemből kosztolni Frunzache ügyvéd úrnál. Honnan tudta ő, hogy mi találkozni szoktunk? Dicsékedtél?

— Igen, baj? Azt mondtam, hogy udvarolsz nekem.

— Nem kellett volna. Ti nők, mindjárt a házasságra gondoltok, ha férfi van körülöttem. Nekem eszemben sincs házasodni.

— Miért? Ha összekerülünk, sok nélkülözéstől megóvunk. Nem vetted észre, hogy tetszel nekem?

— Gondolom, azért kénszerítetted, hogy húzzam le a sárcipőt. Nem gondoltad, hogy az nekem kellemetlen, talpnélküli cipőben állni egy lány előtt?

— Tehát én sem voltam neked közömbös már az első találkozásunk alkalmával...

— Az igaz, mert huncut szemed van. De miután megpillantottam Marcela asszonyt, éreztem, hogy ilyen nőről álmodtam mindig, szüntelenül rá gondolok.

— Vesd ki a fejedből a hiú ábrándokat. Tán nem akarsz szerelmi vallomást tenni egy úri nőnek, aki kegyelemből adott neked egy pár cipőt?

— Mit csináltál az otthagyt cipőmmel?

— Tűzbe dobtam. Talán nem gondold, hogy vitrinbe tettem. Hűsvétkor hazamegyek két napra, gyere velem te is, bemutatlak a szüleimnek mint vőlegényemet.

— Megint a házasságra térsz vissza? Mondtam már, hogy eszemben sincs ilyesmi. Még kafoza sem voltam. De attól függetlenül nekem más terveim vannak. Világhírű író leszek...

— Gyermeteg felfogás kedvesem. Mikor érik be már a fejed lógva?

— Majd fogsz te még hallani rólam, Didina, te is és Marcela asszony is, feleltem hetykén, és meg voltam győződve, hogy az így is lesz. A lány rám nézett szomorúan, de már nem tartotta érdemesnek vitatkozni velem. Most látam be, hogy ő jobban érezte a valóságot. Attól kezdve mindig talált valami ürügyet, hogy ne találkozhassunk.

„Sebaj, gondoltam magamban, majd fogsz te még hallani rólam Didina és sajnálni fogod, hogy nem tartottál ki mellettem.”

Igy vélekedtem, de neki volt igaza: Hiú ábrándokat kergettem. Soha többé nem hallott felőlem, de én sem öröla és Marcela asszonyról.

A szerző fordítását stilizálta V. Tompa Anna

Ahol mindig teljesítik a tervet

A vállalati történetírők a megmondható, hogy milyen ok készítette a Debreceni Ruhagyár vezetőit a hatvanas évek elején arra, hogy Berettyóújfaluban telephelyet alakítsanak. Talán a mezőgazdaságban maguknak munkát nem találó nők rendszeres foglalkozásra való hajlama, vagy éppen az ipart minden nagyobb településen teremtieni igyekvő politika képviselői a fő erők? Ma már teljesen közömbös — sokkal fontosabb megemlíteni, hogy az akkoriban régi épületekbe költözött varroda mai utóda immár korszerű üzemnek is nevezhető. Ráadásul — amint azt Hajdú Ferenc televezető találkozásunk után egy nappal a telefonban utánam kiáltja: „A berettyóújfalui telep fennállása óta még minden évben tervteljes volt!”

Volt farmer — nincs farmer

Mostanában 287 ember keresi a kenyerét a városközponttól mindössze néhány percnyi járásra levő ruhagyárban. Bár a hivatalos elnevezés: telep; mégis bátran használom az annál többet jelentő „gyár” kifejezést. Mi oka lenne a szerénykedésnek a világos, tágas teremben, ahol a fejlett országok megrendelői számára készülnek a ruhák — főként női nadrágok, de időnként blúzok, kosztümök is.

— A legnagyobb vásárlónk az NSZK, Kanada, Svájc, Franciaország. Évente 500 ezer kész modell kerül le a szalagokról. A termelés kilencven százaléka tőkés bér munka.

Tökés bér munka — ez az a kifejezés, amely aligha kerülhető el a ruhaiparról folytatott beszélgetésben. Hajdú Ferenc megmutatja a raktárban azokat a mintákat, amelyeket a partnerek hoznak; hogy itt az után másolják le a tökéletes azonosossággal, az ugyancsak nyugatról érkező anyagok, kellek (gyakran gépek) segítségével. És látom az elkészült darabokat is: kiváló munka, azt az avatlatlan szem is képes észrevenni. A nézelődés közben pedig megfogalmazódik a kérdés: ha a külföldi mintáról ilyen jól tudunk dolgozni, miért nem készíthetünk piacképes modelleket a saját fejjünk szerint, a munkadíjjal sokkal több dollárért? Nincsenek talán jó tervezőink? Nincs jó alapanyag? A technika hiányzik, vagy az érdekeltégek rendszer működik tökéletlenül? Erdemes lenne elgondolkodni az illetékeseknek ezeken a kérdéseken. Azaz: ne gondolkozzunk tovább, hiszen biztos vagyok abban, hogy régen látjuk őket ezt az ellentmondást. Tegyenek inkább valamit azért, hogy a hazai ruhaipar jelentős dollártermelő ágazattá váljon.

De térjünk vissza az ország bajától az újfalui telepre. Hajdú Ferenc szívesen beszél a „birodalmáról”, bár semmi „izgalmasat” nem tud mondani. Úgy tetszik, hogy a gazdaság háborgó tengerén csendes sziget ez az üzem. Itt mindig teljesítik a tervet, ha olykor szorít is a határidő, azért végül elkészül minden. Ráadásul, még a minőségre sem panaszkodik a vásárló.

Valami azért mégis történt mostanában — kapom el a televezetőnek egy megühsült üzletről szóló felmondását. Farmer, amihez nem volt gép?

Nehezen tudom meggyőzni Hajdú Ferencet: azért, mert beszél az esetről, még nem esik csorba a telep jó munkával kivívott tekintélyén.

— Hatvanézer olasz farmert kellett volna készíteni azzal, hogy később újabb megrendelésre is számíthatunk. Csak hogy nekünk finomkonfekcióhoz van gépünk, nem farmerhoz. Látszott már előre a baj, végül 20 ezret azért nagy nehézségek árán elkészítettünk. Ezen a farmeren nincs sok haszna a Debreceni Ruhagyárnak, az biztos.

A Debreceni Ruhagyár az ország legnagyobb nőruha-gyára. Az utóbbi években számtalan külföldi megrendelő csatlakozott a vásárlók köréhez, s a piac gyors bővítése magában hordozza a kudarcszerűséget is. Erre mondjuk manapság: kockázattalállás nélkül nincs hatékony, eredményes gazdálkodás.

Az persze már más kérdés, hogy a farmer esetében előre tudhatta volna az, aki az üzletet kötötte: a vastag, kemény anyag választásával aligha boldogul a finomabb kelmékhez szokott gép.

Gépek tízszerezés — tudáskülönbséggel

— Megérezték-e a kudarcot a dolgozók? — kérdezem. Elsősorban a keresetek alakulására vagyok kíváncsi, mert abban biztos vagyok: az egész napos kínlás között az asszonyok százszor elátkozták azt, aki odavitte a kék vásznat.

— Nem károsodtak — hangzik a megnyugtató válasz. — A kollektív szerződés biztosítja, hogy ha nem a dolgozók múlik a rossz teljesítmény, mindenki megkapja a 95 százalékos bért.

— Ez nem túl vigasztaló annak, aki egyébként 120—130 százalékot teljesít havonta.

— Gondoskodunk arról, hogy mindenki megkapja a neki járó pénzt. Segített ebben a munkaversenyünk is. A díjazás mindig igazodik a feladat nagyságához.

— Kérem a televezetőt, magyarázza el pontosan a versenyszabályokat.

— Minden hónapban célfeladatokat tűzünk ki, melyek teljesítése esetén prémium jár a dolgozóknak. Az alapfeltétel az, hogy a szalagon dolgozó kollektíva teljesítse a havi tervét. Ha ez megvan, az egyéni teljesítményeket vesszük sorra.

— Minden hónapban célfeladatokat tűzünk ki, melyek teljesítése esetén prémium jár a dolgozóknak. Az alapfeltétel az, hogy a szalagon dolgozó kollektíva teljesítse a havi tervét. Ha ez megvan, az egyéni teljesítményeket vesszük sorra.

Egy mintát is mutat Hajdú Ferenc. A februári versenykiírás veszi elő, olvasom a géppel írt szöveget: „Varrodai szalagok és a szarvasaló munkakörben 103 százalék esetén 200, 105 százalék esetén 300, 108 százalék esetén 400 forint illeti a dolgozókat.” És így tovább, a többi munkakörre is meghatározza a tarifa.

Hibát persze lehetne találni az ösztönzésnek ezen módszerében, de az mindenképpen dicséretes, hogy a munkaverseny itt valódi munkaverseny: a többleteljesítményért többletjuttatást jár. A mértékeken ugyan lehetne vitatkozni, de azazal a bérszabályozás merev rendszerének jogosságát vitatnánk — joggal.

Miközben végigjárjuk a munkatermeket, a szabásokat és a raktárt, Hajdú Ferenc személyes bosszúságát osztja meg velem. Mutatja például a gazdáltnak a gépeket, s közben mondja: vajon nem pocséklás-e az, hogy a hazai viszonyok között mindenképpen jól szervezett üzem nem tud felvenni elég embert, mert a varrásra vállalkozók jó része inkább a termelőszövetkezeti melléküzem-ágban, vagy a számtalan bedolgozóhálózat valamelyikében kamatoztatja képességeit. Később gépet mutat, olyat, amely tízszerezemélyesebb a szomszédjánál.

— Való igaz, hogy mi hosszabb idő alatt készítenek el egy ruhát, mint mondjuk a nyugatnémetek. De amikor ezt kimondjuk, mondjuk ki azt is, hogy nekik milyen gépek vannak!

Lenn, a szabászatot, a fal mellé állítva látjuk az egyik csodaműveit. Hónapok óta mozdulatlan, nincsen hozzá egy apró alkatrész. Tökés import, az pedig ugye...

A terem másik végén a szegénység újabb bizonyítványa — amely akár jelképesnek, általános érvényűnek is tekinthető. Egy korszerű ragasztógép préseli magas nyomással, magas hőmérsékleten egymáshoz a szövetet és a ragasztó betétet. Egy hatalmas vászon-tálcára rakják be a ragasztóanyagot, utána bekapcsolják a gépet, az működik néhány percig, majd újra következik a leszedés-felrakás.

— Ilyen tálcák sok van — mutat a gépre Hajdú Ferenc. — Folyamatosan tölteni kellene azokat, és akkor a gép csak arra a néhány másodpercet állna, amíg a tálcát kicserélik. De nincs helyünk ahhoz, hogy sorba kirakjuk a vászon-tálcákat.

Miután elbúcsúzom a televezetőtől, próbálom magamban sorba szedni a tényeket. A Debreceni Ruhagyár berettyóújfalui telepén megbízható munkát végeznek a dolgozók — mennyiségi és minőségi értelemben egyaránt. Teszik mindezt jó munkahelyi körülmények között, a feladatokhoz képest inkább közepes, mint jó műszaki színvonalat képviselő gépekkel.

Görömbölyi László

Hetvenéves a Püspöki Palota

EGY DEBRECENI BÉRHÁZ ÉS LAKÓI A SZÁZADELŐN

Az új tervpályázatot 1910 őszén már az MMEE támogatásával és szabályai szerint írták ki. A pályázat szerint a háromemeletes bérházban a nagyszámú üzlethelyiségen kívül 3-4-5-6 szobás, a legmagasabb igényeket kielégítő lakásokat kell kialakítani oly módon, hogy „a jövedelmezőség a fő szempont”. A tervbíró bizottság — elnöke Dicsőfi József lelkes elnök, tagjai között az MMEE két szakértője — 1911 februárjában hozott döntése szerint a 37 érvényes pályázat közül a „Rajzolt távlati kép” jellegű feltevel meg leginkább a kiírási feltételeknek: készíthetjük a Bálint és Jámor bűdési építőművész cég. (Többek között a megyeháza építői.)

A szakmai közvélemény által már megnyugvással fogadott döntést 1911. május 13-án építési megbízási szerződés követte, majd a nyár végén — versenytárgyalások útján elnyert megbízások szerint — az alvállalkozók már az alapozási munkákat is elkezdhették. A kitűnő szervezés és műveltség következtében a hatalmas épület ideiglenes átvétele az építés megkezdését követő 15. hónapban — 1913. január 15-én megtörténhetett, de az első lakók már 1912 novemberétől kezdve folyamatosan költöztek be az elkészült lakásokba.

Az egyházi bérpalotában — a három házmeisteri lakason kívül — 31 üzlethelyiséget és 51 lakást, valamint a padlásterben 3 müteremlakást alakítottak ki. Az 51 lakásból 9 volt 2-3 szobás garzon (80—95 négyzetméter), 12 darab 3 szobás (110 négyzetméter), 16 darab 4 szobás (120—130 négyzetméter), 7 darab volt 5 szobás (150—180 négyzetméter) és 7 darab volt 6 szobás lakostyűl (közel 300 négyzetméter). A földszinten kialakított üzletek közül 15 volt az utcai fronton, 16 pedig a négy udvar valamelyikére nyitott, mindegyik üzlethez belső, illetve a pincében elhelyezett raktárak tartoztak.

A lakások megközelítését 9 lifttelkel felszerelt lépcsőház szolgálta, ami lehetővé tette a fővárosban annyira elterjedt függőfolyosók minimálisra csökkentését. Az angol W. C.-k és fürdőszobák, valamint a vizsgálatát megkövetelte saját „vitorony” kialakítását, hiszen — még a nagyerdő vitorony megépítése előtt vagyunk! — arra a városi hálózat képtelen volt, hogy ilyen magasságú épület felső szintjeit is megfelelő nyomással ellássa. Ez a tény a magyarázata annak a sokat vitatott építészeti megoldásnak: miért is emeltek a földszintre homlokzatlan egy 40 méter magasságú erkélyes tornyot, amelyről ugyan szép kilátás nyílik a városra, ám lerontja a Nagytemplom tornyainak összehatását. A to-

rony eredetileg a víztartály elhelyezését oldotta meg, csupán a városi vitorony megépítése után vált e funkciója szerint feleslegessé.

A lépcsőházak és a lakások belső kiképzése és burkolása rendkívül reprezentatív volt: a Zsolnay gyárak által szállított sárga, vörös vagy kobalt színű kerámialapokkal, illetve papirkárpittal borították a falakat, — az egész épület szobrásmunkáit pedig Tóth Árpád édesapja, Tóth András készítette. Az utcai ablakokra és az erkélyajtókra gördülő faredőny, az udvariakra vászonredőny készült.

A lakások alaprajzi elrendezése szinte laboratóriumi tisztasággal tükrözi a korabeli középpolgári családok életmódjának sajátosságait és értékrendjét. A helyiségek elhelyezése kétmenetes, a reprezentatív lépcsőházból nyíló L vagy T alakú előszobával, közel egyenlő területű (20—30 négyzetméter) szobában álló és kétszárnyú ajtókkal egybenyitható szobákkal, amelyek leggyakrabban az ebédlő — nappali (szalon) — háló — és ha több is volt, férfitábor funkciókat kapta, s ennek megfelelően voltak beépítve az ekkor divatos, történelmi stílusokat utánozó vagy macquart-szerű bútorokkal.

A szobákat azonban mindig másképpen használták, mint amilyen célra eredetileg berendezték: állandó hálóhelyük általában csupán a szülőknél volt, a gyerekek részben az ebédlőben játszottak, tanulnak és aludtak nem ritkán esetenként rögtönzött hálóhelyeken.

A lakás „gazdasági szférájában” a konyha, a kamra és a cselédszoba (amely csak a garzonlakásokból hiányzott) belső folyosóval és fürdőszobával határolt önálló egységként különült el a lakás intimitását, illetve reprezentatív részétől. Az elkülönülteget külön bejárat fűszerte, amely a konyhából nyílt rendszerint függőfolyosóra, s amely a teherliftekhez és a személyzeti lépcsőházakba vezetett. Az általában egy- ritkábban kétfős személyzet ezeken a mellékajtókon keresztül hozzáférte a lakásba a család élelmét, a pincéből a tüzelőt, vihette a padlásterben elhelyezett mosókonyha valamelyikébe az összegyűlt szennyest, vagy mehetett a fölszintre a padlásterbe, illetve a padlásteri cselédfürdőbe.

Egészében a lakások elrendezése és berendezése elsősorban az előkelőséget és a reprezentativitást helyezte előtérbe semmint a gyakorlati használat szempontjait. (A németországi lakások ebben az időben több kisebb alapterületű, ám valóban egyfunkciójú helyiséget tartalmaztak — azonos lakásterületen —), szinte teljesen ismeretlen volt már a cselédszoba, mert a középpolgári szintű családok is bejáró személyzettel és az elterjedtebb szolgáltatások igénybe vételével oldották meg háztartásuk viteleit.)

A tulajdonos egyházközesség a lakások minőségének megfelelően szabtta meg az évi lakbéreket: a garzonlakásokért 1000—1100 koronát, a normál háromszobásokért 1400—2200 koronát, a nagyszobásokért 1800—3000 koronát, az ötszobásokért 2000—3500 koronát kért emellettől és a lakás fekvésétől függően. A hatszobás lakosztályok évi bére pedig elérte a 3800—4500 koronát. Jövedelmekről:

(1909-ben Hajdú vármegye alispánjának évi fizetése 6400 korona volt, amelyet 1600 korona lakaspénz egészített ki rangjához méltó lakás fenntartásához vagy bérletéhez. A főjegyző fizetése 4800 korona, lakaspénze 1280 korona volt, míg az összes vármegyei központi tisztviselő személyzet átlagos évi illetménye — lakaspénzzel és úti átalánnyal együtt — nem érte el a 4000 koronát.

Az állami elemi népiszkolai tanítók fizetése az 1907-es rendezés évében átlagosan 1500 korona körül mozgott — a felekezetiéknél ennél 15—30 százalékkal volt alacsonyabb. A polgári és a községi iskolai tanárok évi fizetése mintegy másfél—kétszerese volt a népiszkolai tanítókéknak. Egészében az értelmiségi foglalkozásúaknak mindössze egyhatoda bírt ekkor olyan nagyságú fizetést, ami a PP-ban kért lakbérék megfizetését lehetővé tette számukra.

A bérpalota és lakásainak reprezentativitását és magas presztízst mutatja az a tény is, hogy az 1906. évi fővárosi lakásfelmérés szerint Budapest a két- és háromszobás lakások átlagos évi bére 250—420 korona között volt, ugyanezen szobaszámú lakásokért a PP-ban minimálisan négyszeres bért kellett kiadni!

A bérház első lakói 90 százaléka a város középosztályi értelmiségi családjai közül kerültek ki, amelyeknek számát a városi szakszervezetek, az országos infrastrukturális intézmények regionális központjai (vasút, posta, bankok) Debrecenbe telepítése, a vállalkozások átmeneti megelégedése s általában modern városiasodást kísérő értelmiségi jellegű szolgáltatások (ügyvéd, jogtanácsos, orvos, tanító-tanár, stb.) iránti igények növekedése duzzasztotta fel városunkban is a század első évtizedében. A ház első lakói között közel azonos arányban (harmad-harmad rész) volt képviselve a református egyházhoz illetve annak iskoláihoz kapcsolódó lelkész-pedagógus értelmiség és a szabad pályás orvos-ügyvéd-mérnök foglalkozásúak csoportja. A maradék egyharmad rész rendkívül sokszínű: magántisztviselők, postai—MAV hivatalnokok, katonatisztek és néhány közép-vállalkozói szinten mozgó polgár — például: női divatúró, hálókötő gyár tulajdonosa, vendéglős. Ez utóbbiak is mutatják azt, amit a lakbér meg csak sejtetnek, hogy a felsorolt értelmiségi foglalkozásúaknak csak a felső rétege engedhette meg magának a PP lakásainak kibérlését, tudniillik azok, akik a középpolgársággal nagyjából azonos évi jövedelemmel bírtak: ez a korabeli háztartási jövedelmek szerkezetét figyelembe véve minimálisan 5—8000 korona lehetett. Ami az első megközelítésben is feltűnő: elvették adatak csak a bérház első lakói között a református-civis városvezető réteghez tartozó, vagy ahhoz szorosan kapcsolódó köztisztviselő értelmiség. Ennek magyarázata éppen abban található, hogy ez az értelmiségi csoport részben a várost vezető és irányító tradicionális vagyoni polgárság családjából származva, részben azokba beházasodva vagy csupán értékrendjük, életmódjukhoz hasonlóan saját házában lakott vagy ilyen építésére törekedett, de a lakásbérlet mint értékrendjéről idegenként mindenre alacsonyabbrendű megoldásnak tartotta, s ha tettebe kerülte. Semmiképpen nem véletlen, hogy városi köztisztviselők egy nagyobb csoportja a PP felépülésekor éveiben alakította meg alkalmi szervezőt a Szechenyi- és a Postakert között 50 villásra tervezett Tisztviselői telep felépítése céljából — jelentős városi kedvezményekkel és támogatással.

(Némi adalékkal szolgálhat ezen értelmiségi csoport megítéléséről az a debreceni szájhagyományként többféle változatban is élő anekdota, amely szerint a módos városi polgár portájának hátsó fertályán lakást bérlő neves főiskolai professzor kereső személyt a gazda így igazította el: „Professzor? A lakót háttal megtalálja.”)

Hallo

— Te persze csak amennyire csak zötyd és a lány lönbségnek kell

A vasúti félköröm férfi szüntetés, és udvarias — Nincs kifogás

— Úgy vélem elektronikus gondolkodni, mint az — Attól tartok van. A vesztély gondolkodni,

— Toto, kisfiú ne játsszal gyujt — Nem játsz

Az állattudó Valamennyi ő állat üldözőt,

Kalmar város előadó amellet sportot, és min Azonkívül azt gumisárcipő szabadon lélegző ugrott Elssen, tette:

— Meg akar sárcipőről mon sárcipő van a l

— Signor G az adószéd fö bák, ugye? — Nem mon hogy látogassa

Amerikai tud Az idegenvezető — Figyeljék befejezze. — No látod nek — miért

— John, val redj már fel — De mit k — Legalább

JORDAN PO Mellész

Az ötszáznyolcszobában leendő munkatársak egyetlen betöltőhöz hűten küzdöttek.

Matraszkov prof foglalta már az elkezdté irni, és készített irni, csak papirt kért kifogyott a kékpírossal folytatott Szirenarov dogolta, egy hatalmas pörpörpör arcú miután másfél óra túl összpontosított egy oldalt, és mértokba merült.

Njagolova tudomunkatárs pártfősapát arcú lá néhány cigarettátározatlan betűrendű megoldásnak tartotta, s ha tettebe került. Semmiképpen nem véletlen, hogy városi köztisztviselők egy nagyobb csoportja a PP felépülésekor éveiben alakította meg alkalmi szervezőt a Szechenyi- és a Postakert között 50 villásra tervezett Tisztviselői telep felépítése céljából — jelentős városi kedvezményekkel és támogatással.

(Némi adalékkal szolgálhat ezen értelmiségi csoport megítéléséről az a debreceni szájhagyományként többféle változatban is élő anekdota, amely szerint a módos városi polgár portájának hátsó fertályán lakást bérlő neves főiskolai professzor kereső személyt a gazda így igazította el: „Professzor? A lakót háttal megtalálja.”)

Mészai János

Művészetről — kétféle megközelítésben

A Corvina Kiadó újdonságai

(Az építészeti nyelvre) A szép küllemű kötetek gondozójaként ismert Corvina Kiadó újdonságainak egyikét úgy kell olvasnunk, ahogy képeket szemlél az ember, fölfogva és egymással kapcsolatba hozva az alkotóelemeket, értelmezve a motívumok rendjét, élvezve harmóniájukat, s dekódolva, megfejtve a számunkra közvetített üzenetet. Lucien Hervé *Az építészeti nyelvre* című albuma így közelíthető meg igazán. A különös képeskönyv alcíme így kínálta tartalmát: Fényképek Paul Valéry szövegéhez. Vagyis lám, nem az írástudó egzisztenciái gondolataival a fényképező mester munkásságát, hanem fordítva. Száz fényképet készített Paul Valéry egy-egy idézete (az idézetek forrása a francia költőnek és esszéírónak *Két párbeszéd* című, tíz éve magyarul is olvasható műve). Tarragona római kori vízvezetékének fotója fölött például ez: „Rombolás és építés fontosságra egyek, mindkettőhöz lélekre van szükség.” Az UNESCO-palotabeli kövek kertjét és a Diocletianus palotáját megörökítő fotográfia fölött pedig ez: „Semmi ami szép, nem választható el az életől, és az élet épp az, ami meghal.”

A sokadik albumával jelentkező Lucien Hervé 1910-ben Hódmezővásárhelyen született, 1929 óta Párizsban él. Felsőként kezdte pályáját, s 1947 óta hivatalos fényképező. Sokáig Le Corbusier fotósa volt, az építés haláláig, 1965-ig együtt dolgoztak. Ha elmondjuk, hogy Lucien Hervé a fotózást sohasem tekintette csupán pénzkereső foglalkozásnak, hanem mindig a festészettel egyenértékű kifejezési módnak, ha megállapítjuk, mostani kötetén is látszik, hogy op-

tikájával szinte az egész földgolyót bejárta, és ha hozzáteszük — illyes Gyula szép szavait idézve a könyvhöz írt bevezetőből —, hogy „Lucien Hervé nem olcsó szépségek után van fölfedező úton. Törvényt keres. A valóságban rejli igazság a gondja. ... Ezzel szerzett európai tiszteletet magának. Ezzel lépett különös szakmájának világhírességei közé” — nem is kell többet mondanunk. Beszélnek helyettünk egy fényképező művész fotói — az építészeti nyelven.

(Az orosz művészet története) Keresztköpölás órosz templomok, Novgorod és Pszkov festészet, a rozsvot—Jaroslavl és a szudal—nyizsnyj-novgorodi építészeti iskola remekei, művészi kézműipar, fémtörtés és himzóművészet, ikonok, Andrej Rubljov, székesegyházak, freskók, aranyfestés, Rokotov és Levickij portréi — s ezzel még csak a 18. században járunk. Mi lenne, ha tovább sorolnánk az orosz művészet reprezentánsait Sz. Secsdrintől Svarcon, Rjepinen és Szurikonon át a szovjet korszakig? Mi lenne: lemondóan legyinténénk, hogy átfoghatatlanul hatalmas téma, megannyi értekel és érdekességel, ám megismerése úgyszólván lehetetlen.

Ezt a lehetlent kísérte meg a Corvina Kiadó gondozásában megjelent *Az orosz művészet története* című kötet, amely, mint alcíme jelzi, a kezdetektől napjainkig tekintő átválasztott tárgykörét.

(Jaj)

Hallottuk valahol

— Te persze olyan fiatalosan öltözködhetsz, Heléne, amennyire csak akarsz, de mégse feledd el, hogy közötted és a lányod között legalább kilenc hónap különbségnek kell lennie!

A vasúti fülkében vágni lehet a cigarettafüstöt, a három férfi szüntelenül dohányzik. Ekkor belép még egy utas, és udvariasan megkérdi:
— Nincs kifogásuk ellene, uraim, ha rágyújtok?

— Úgy vélem, a modern társadalmat fenyegetik az elektronikus gépek, amelyek mindinkább úgy gondolkodnak, mint az emberek.
— Attól tartok, Mr. Cripps, a dolog éppen fordítva van. A veszély az, hogy az emberek mindinkább úgy gondolkodnak, mint a gépek!

— Toto, kisfiam, hányszor mondtam már neked, hogy ne játszdál gyujdával!
— Nem játszom, apa, hanem rágyújtok!

Az állatvédő liga alelnöke végrendeletében ezt írta:
„Valamennyi öltönyömet és pulóveremet az emberek által üldözött, szerencsétlen molyokra hagyom...”

Kalmar városkában népszerű előadást tartottak. Az előadó mellett tört lándzsát, hogy fejleszteni kell a sportot, és minél több időt kell tölteni a friss levegőn. Azonkívül azt állította, hogy ártalmas gumicsizmát és gumisárcipőt viselni, mivel ez nem engedi, hogy a láb szabadon lelegezzon, és fejfájást idézhet elő. Ekkor felugrott Elssen, egy közismert helyi korhely, és kijelentette:
— Meg akarom erősíteni azt, amit az előadó úr a sárcipőről mondott: valahányszor úgy ébredtek fel, hogy sárcipő van a lábamon, nekem is mindig fáj a fejem!

— Signor Garneri, bizonyára nehéz mesterség lehet az adószedői foglalkozás? Az emberek gyakran gorombák, ugye?
— Nem mondanám. Többségük rendszerint arra kér, hogy látogassam meg holnap!

Amerikai turisták egy francia kastélyt néznek meg. Az idegenvezető magyaráz:
— Figyeljék meg a jobb oldali tornyot, az még nincs befejezve.

— No látod — mondja az egyik turistának a férjének — miért kellett ilyen korán felkelnünk?

— John, valaki belopózott a házukba! Hallod? Ébredj már fel!
— De mit kell tennem? — kérdi féltalomban a férj.
— Legalább a kutyát keltsd fel!

JORDAN POPOV:

Mellszobor

Az ötszáznyolcas számú szobában leendő tudományos munkatársak versenytartottak. Az egyetlen betölthető helyért hatan küzdöttek.
Matraskov professzor pártfogolta már az első percben elkezdett írni, mindössze kétszer állt meg, de ekkor is csak papírt kért, és amikor kifogyott a kék tollbetétje, pirossal folytatta.
Szirenarov docens pártfogolta, egy hatalmas természetű, porszerű arcú fiatalember, miután másfél órán keresztül összpontosított, teleírt egy oldalt, és mely gondolatokba merült.
Njagolova tudományos főmunkatárs pártfogolta, egy sápadt arcú lány, elszívott néhány cigarettát, apró, határozatlan betűkkel telerótt néhány lapot, és többször kiment a toalettre.
Kartaganszki akadémikus pártfogolta, egy fiatal, dundi hölgy, aki úgy ki volt festve, mintha a tévében szerepelne, szüntelenül táskájában kotorászott, és furcsa alakú, kódos rendeltetésű kis tárgyakat húzkodott elő.
Krosanov professzor pártfogolta, egy alacsony, zömök fiatalember, kinek öltönytén még látszottak a krétanyomok, szüntelenül fészkelődött, és quaestorának dorgáló tekintete ellenére ujjával dobolászott.
A hatodik jelölt teljesen ismeretlen volt, és élénk kommentárok keresttűzébe került. Először is, mindenki kizárta annak lehetőségét, hogy nem akárki pártfogolt-

ja, hiszen a versenyvizsgákon évek hosszú sora óta csak protekciók jelennek meg. Másodsor, azt is elvetették, hogy a kérdéses quaestor nem egy, hanem két jelöltet támogot. Maradt a harmadik lehetőség: a hatodik pályázó különleges ajánlóval érkezik. Na de ki pártfogolja?
Ezen töprengt a vizsgáztató bizottság, miközben a dolgozatok bírálatához fogott. A pályaművek, általában véve igen közepesek, mondhatni sablonosak voltak. Csak a titokzatos pártfogolt munkája tűnt ki. Minden tekintetben pontos volt, stílusa tudományos, érvelése megalapozott.
— Tudtam én, hogy kivételes ember! — sóhajtott fel a bizottság elnöke, és gúnyosan fölnevetett. — Csak az utca embere tud dolgozatában megfontolt tudósként viselkedni, és képes arra, hogy ne említse az intézet igazgatójának, helyetteseinek és a bizottság tagjainak nevét.
— Ecce homo! — mondta az ablak előtt állva Sterev, a bizottság egyik tagja. — Lent ül a kertben és vár. Olyan, mint egy mellszobor.
— Az ismeretlen pártfogolt mellszobor — tört elő a kacagás a bizottság elnökéből. aki annyira nevetett, sajtó tréfáiban, hogy a végén sírva fakadt.
A kiválasztottat a többi öt követni kellett keresni.

(Fordította: Adamecz Kálmán)

Zene, Zene, Zene

Botfűlű

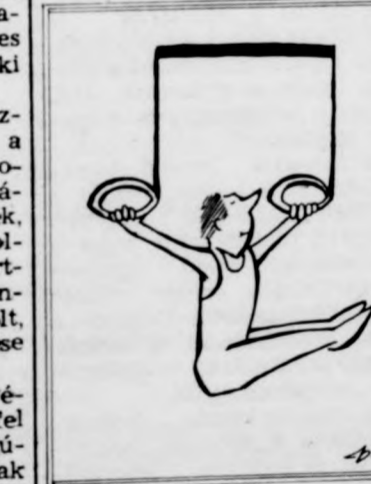
Bac(h) desodor

Zenei átdolgozás

Virtuóz

Kín — torna

„Rab” — szódlia

Taps

KANDIDÁTUSI ÉRTEKEZÉS

A taps az ember őseleme. Amikor a homo sapiens először ütött össze két követ, hogy szikrát csíholjon, talán maga sem tudta, hogy ő most tulajdonképpen tapsol. Erre csak később jött rá, akkor, amikor immár kő nélkül, szabad kézzel is megtanult összeütogetni.

A taps mint jelenség az áruterelés egész történetét végigkíséri. Eleink már akkor, amikor az első gabonamagvak kikeltek magukból, ütemesen összeütogetett tenyérrel örvendeztek. Ezért lett a szóban forgó eleségnövények neve eredeli írásmód szerint tenyér-gabona.

Az ógörög történeti tapstörténetét elsőként Heu Réka költő feljegyzéseiből ismerjük. Innen tudjuk azt is, hogy a tapsolt általánosan kötelezővé tették, ami alól csak a gályarabok élveztek felmentést, de ők is kizárólag szolgálatban.

A középkorban a király érkezéskor beépített tapsifülesek figyelték, ki miként tapsol, és aki nem ütötte össze eléggé a tenyerét, az eléggé megütötte a bokáját. Ezt Árva Buznyák, a neves dalnok énekelte meg, amíg el nem kobozták a kobozát. Később a fejét is.

A meteorológusok megfigyelései szerint hazánkban a legnagyobb tapsorkánok mintegy harminc esztendeje dúltak. Ekkoriban elég volt bizonyos nevet kimondani ahhoz, hogy a jelenlévők helyükről felállva ütemes tapsba kezdjenek. Persze, nem mindenki állt fel. Aki nem állt fel, az ült. De hát másképp nem lehetünk volna a vastaps és acél országa.

Bár hatékony munka helyett olykor azért még manapság is inkább tapsra várunk.

Rácz T. János

G. KASTELIANO:

Rendezzük...

— Ha rám bízna, én nagyon gyorsan és minden szempontból kedvezően rendezném a városi közlekedés problémáit.

— Igen? És hogyan?

— Mindenekelőtt megszüntetném a zebrákat. Ez a doigot nyitja.

— Mi lesz akkor a gyalogosokkal?

— Csak nem gondolja komolyan, hogy ezeknek a két lábán járó, feudális maradványoknak az utca mindkét oldalán akkora teret kell adni! Szegény gépkocsivezetők meg csak úgy szenvednek a dugótól...

— Talán igaz lehet... Nagyon sok gyalogos fölöslegesen sétál...

— Hát sétáljanak kedvükre, de ne a városban! Ha nekem sétálni támad kedvem, akkor én beülök a jachtomba, és nem zavarok senkit. Ha mégsem tudnám a gyalogosokat kitiltani a városból, akkor azt szeretném elérni, hogy ezek a középkori hűsgombócok legalább vasár- és ünnepnapokon ne érinthessék lúdtalpukkal az aszfaltot. Milyen pompás lenne úgy kocskézni, hogy nem kellene vigyázni ezekre a hűbéri csökevényekre. Engem főleg az bosszant, hogy ha megnyomok valakit, akkor rengeteg időt veszítek a formaszágok és a rendőrség miatt...

(Ford. S. A. V.)

Aforizmák

Már nem egy ember csinált saját magából kitömött sást.

(Robert Karpacz)

Lehet, hogy a mennyországban szépen énekelnek, de nevetni csak a földön lehet.

(Butler)

A világon csak két hatalom van: a kard és a szellem, de végül az előbbi mindig megadja magát az utóbbinak.

(I. Napóleon)

Az életet egyszer kibéreljük, azután évről évre fizetjük a bért.

(Slawomir Wróblewski)

Mindannyiunkat halk zene kísér. Ha mások számára is hallható, akkor egyéniségnek nevezüek.

(Gilbert Cesbron)

Ha elveszítjük humorérzékünket, nem az összpontosított mérlegelés lép a helyébe, hanem a magabiztos butaság.

(Capus)

A medertől függ, hogy milyen sebes az áramlás.

(Robert Karpacz)

Az öröm közelebb áll a síráshoz, mint a nevetéshez.

(Victor Hugo)

Nincs abban semmi különös, hogy tetszik nekünk a középszerűség, hiszen nyugton megismertem néhány közepes csirkefogót, megtanultam néhány nem túl nagy disznóságot. Am családás ért. Egy napon azt követelték tőlem, hogy legyek erényes.

(Goethe)

V. KASAJEV:

Kooperáció

— Tiszteletem, Jurij Vlagyimirovics! — köszöntötte a kolhoz elnöke a körzeti turistairoda igazgatóját, Koskint.

— Már megint itt van? — kérdezte csodálkozva Koskin.

— Igen — sóhajtott a kolhoz elnöke. — Segítsen rajtunk, kedves Jurij Vlagyimirovics! Egy új klubot akarunk építeni. A pénz is megvan, a szerződés is megkötöttük, de előbb le kell bontani a régi épületet. Kevés a munkáskéz. Ön az utolsó reményeségünk!

— Na jól van. Holnap éppen lesz egy turistacsoportunk...

Másnap reggel meg is érkezett az autóbusz a kolhoz régi klubjának épületéhez.

Az idegenvezető elkezdte a meséjét:

— Egy rendkívül érdekes és értékes épület áll önök előtt. Itt szállt meg Napóleon, amikor a felgyújtott Moszkva alól visszavonult. Kérem, tekintsek meg, és ne nyúljanak semmihez!...

A turisták fényképeztek, filmeztek. Az egyik fiatal ember hátszékéből festéket és ecsetet húzott elő, felugrott a tetőre, s a kéményre „Itt járt Z. Kolja” feliratot mázolt. Egy testes aszonyosság az egyik ablakkeretet dugta a kabátja alá, majd elvegyült a tömegben. A többiek sem akartak lemaradni. Egy fehér pólós, kisportolt srác letört a faházból egy darabot. Mások is hasonlóan cselekedtek: felrakták a buszra a tornácot, szilánkok röpködtek, lekerült az „Itt járt Z. Kolja” feliratú kémény is...

Az autóbusz nehezen indult, nagy súlyuk volt a „szuvenireknek”. Az utasok egymást túlkibábelva, túllicitálva dicsekedtek legújabb szerzeményükkel.

Ekkor megszűnt az idegenvezető:

— Hamarosan egy újabb nevezetes helyhez érkezünk. Egy olyan falkolát látogatunk meg, amelyet még első Péter cár teleltetett a 18. században.

A turisták felkészültek az újabb rohamra: elővették a hátszékéből a vadászkezeiket, fejszéiket...

(Ford. S. A.)

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Sinai Miklós

Sinai Miklóst (1730—1808) a debreceni Kollégium nevelte, majd 1755-től a bécsi, oxfordi, göttingai egyetemeken fejezte be tanulmányait. Külföldi tanulmányait a latin, görög, francia, angol és német nyelvek birtokában használta a magyar történelmi források kutató-sára, értékes könyvek gyűjtésére is.

Itthon egyévi kunmadarasi lelkészkedés után, 1760-ban történelmi és klasszikafilológiai tanszéki egyike lett a debreceni Kollégium legelső professzorának, s rábízták a kollégiumi könyvtár irántitását is. „Roppant terjedelmű előadásokat tartott” — olvassuk Révész Imrénél, szigorú tanára, de második atya is volt növendékeinek. Mikor királyi parancs tiltotta el a legációbajrást, Sinai csak kibocsátotta őket, magára vállalva a merész tett következményeit. Történelmet tanított, egyike volt kora legkiválóbbjainak. Történelmi munkái közül életében csak egy jelent meg nyomtatásban, a bécsi békéről (Pest, 1790) álnév alatt, pedig megírta a magyar nemzet történetét, sőt írt egyetemes történelmet is. A magyar protestáns egyház történetét 1773-ig dolgozta fel. Maróthi kezdeményezését folytatta auktorkiadásával, amikor Cicero válogatott leveleit, beszédeit, Justinus történelmi munkáját megjelentette. Ismeretes merev konzervatívizmusa, „ellenzte a kollégiumi tanrendszer megújítását és a latin tanítási nyelv eltörlését is.” Ehhez járult szerencsétlen köz szereplése. A protestáns egyház kormányzatát kizárólag a papságra akarta bízni a világiak kizárásával. Pártja, a papi párt megkezdte a világiaknak az egyházkerületi gyűlésekről való kizárását. Sinai és pártja Domokos Lajossal (1728—1803), a deista főbíróval, kollégiumi gondnokkal került szembe, aki hadat üzent a református papság ortodoxiájának, hatalmi törekvéseinek, a világiak jogkörét kívánta az egyházkormányzásban ki szélesíteni, vitatta a papság iskolákban korlátlan hatalmának jogosultságát, követte a magyar nyelvű tanítás bevezetését a Kollégiumban. Az elvek harca személyes küzdelemmé fejlődött. A harc akkor érte el tetőfokát, amikor 1791 márciusában a csak papokból álló egyházkerületi közgyűlés Sinait püspökké választotta. Domokosok a választást törvénytelennek nyilvánították, ellenpüspököt választottak, s ezzel egy 10 éves per kezdődött el, mely Sinai episcopulizmusának és Domokos presbiterianizmusának küzdelme volt, az eredmény a világi elem győzelme lett az egyenlőség alapuló meggyezéssel, de a papi párt vezérének bukásával. Végső fokon ugyanis Sinait a királyi döntés a püspökségtől, a professzorságtól, a könyvtárosságtól egyaránt megfosztotta, csekély nyugdíjjal elbocsátották. A per minden munkáját, csekély vagyonát felemészítette, pedig mi lehetett volna belőle, ha... Szűkösség közt élte, felesége ivásnak adta magát, fiait, akiket Kazinczy gonoszoknak nevezett, nem tördtek vele, az egyház sem sokat, amit Keresztési írja: „Szánakozásra méltó dolog, midőn a nagy emberek ennyire jutnak, a léviták és papok pedig ma is elmennek a megsebesedtek mellett.”

Végül az utolsó akkord Keresztési feljegyzésében: „Szegény Sinai Miklós úr nyomorúságos pályáját elvégezte Debrecenben. Prédikálott felette Diószegi Sámuel.”

Sinairól a Vénkert lakótelepen neveztek el utcát.

Dr. Nyakas László

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA:

Az idősek hónapja alkalmából

Korunkra jellemző, hogy a civilizáció haladásával gyorsan emelkedett az emberek átlagos életkora. Ma tízszázezer között meglehetősen fiatalok élnek, de csak elvétve, ma viszont a civilizált államokban a 60 éven felüliek száma erősen megemelkedett!

Valamely társadalom humánizmusának biztos fokmérője, hogy miképpen gondoskodik, és milyen életlehetőségeket biztosít azoknak az öregeknek, akik a mai fiatalok és felnőttek életfeltételeit megteremtették. Abban a társadalomban, ahol sok kiegyensúlyozott, derűs, meglehetősen öregember él, ott biztosan nincs baj a társadalom humanizmusával. Hazánkban, bár sokat tettek már az öregek békés életének biztosításáért, igen sok kérdés vár még megnyugtató megoldásra.

Nem minden várható azonban a társadalomtól, mert a család, sőt maga az öreg ember is sokat tehet azért, hogy öregsége kiegyensúlyozott, boldog legyen.

Ahhoz, hogy az evén élni tudjon a társadalom és saját sorsa nyújtotta lehetőségekkel, kívánatos, hogy néhány alapvető ismeret szerepeljen.

A civilizált életmóddal együtt jár az „ártalmak”, mint pl. az elhízás, a mozgáshiány stb. ugyanis kedveznek különböző betegségek létrejöttének. Ha a keveset mozgó idős ember kalóriában (szénhidrátban és állati zsírokban) gazdag étrenden él, az anyagcsere csökkenése miatt elpusztuló sejtek helyett gyakran zsírszövet foglalta el. Ezért azután a testsúly nem csökken, sőt gyarapodik. Ezzel egyidejűleg az erek és a szív teljesítmény-csökkenése szembetűnővé válik, ezt a súlyfelesleg még fokozza. A szív- és érrendszeri megbetegedések, a cu-

korbetegség, a különböző mozgásszervi elváltozások is lehetnek az elhízás következményei.

Ha tehát egészséges, mozgékony öregként akar valaki magának biztosítani, ne keressen fiatalító varázsszereket — amelyeket sajnos mindmáig nem fedeztek fel —, hanem vegye igénybe azt, ami már ma is rendelkezésre áll. Ennek a varázsszernek a neve pedig: mozgás és megfelelő étrend!

Mozogni lehet napi félórás útszár, torna, természetjárás, kirándulás, kerti munka stb. formájában egyaránt. A tornán kívül az öregek másik, már ma is felfedezett orvossága a megfelelő étrend. Ennek gerince a bő fehérje (hús, tej, tojás, sajt, túró) és a kiadós gyümölcs, zöldségfélék fogyasztása. Igen fontos még a tápanyag rosttartalma is, ami a bélműködés zavartalanítását biztosítja. Ajánljuk erre a barna kenyert és a búzakorpát. Hatvanéves kor után minden ember napi kalóriáigénye 20 százalékkal csökken, de ennek keretén belül a fehérje- és vitamin-szükséglet nem csökkenthető. A mértékletesség kivül az idős ember még arra is kell ügyeljen, hogy a megfelelő összetételű és mennyiségű ételt ne csak lenyelje, hanem szervezete azt fel is tudja használni. Ha fogait elvesztette, gondoskodjon tehát a protézisről, amely nemcsak esztétikailag fontos, hanem jó, alapos rágást is biztosít, így az emésztés is könnyebbé válik. Az étvágytalanságot izlésesen táalt, kellemesen fűszerezett étellekkel lehet csökkenteni. A látás és hallás romlása is gyakori panasz idős korban. Ezek kiküszöbölésére lehetőség van szemüvegek és a hallókészülékek, amelyek használata megkönnyíti az idős emberek családi és társadalmi beilleszkedését, tájé-

kozódását a világban (olvasás, tv-nézés, rádióhallgatás).

Sok idős ember elkecsere-dik egyre fokozottabban jelentkező feledékenységére miatt is. Az öregségi feledékenység az jellemző, hogy a régmúlt idők eseményei élénken élnek emlékezetükben, viszont a friss megjegyezni valókat elfelejtik. Ilyen esetben úgy segíthetnek magukon, hogy noteszt és ceruzát hordanak maguknál és a lényeges dolgokat feljegyzik. Igen lényeges például, hogy az orvos életmódbeli, diétás és gyógyszeres tanácsait is rögzítsék, mielőtt azt teljesen elfelejtene, illetve tévesen jegyznék meg.

Az alvászavarról és álmatlanságról is sokan panaszkodnak idős korban. Az idős emberek alvási igénye azonban általában csökkent, ezért nem szükséges kétségbe esniük ilyen tünetek miatt. Az idős emberek elalvását elősegítheti az esti sétá, a lefekvés előtti forró lábfürdő, könnyen emészthető és nem késői vacsora, alaposan kiszellőztetett, kényelmes hálóhely. Tehát nem az altató tabletta szedése az egyetlen hasznos módszer.

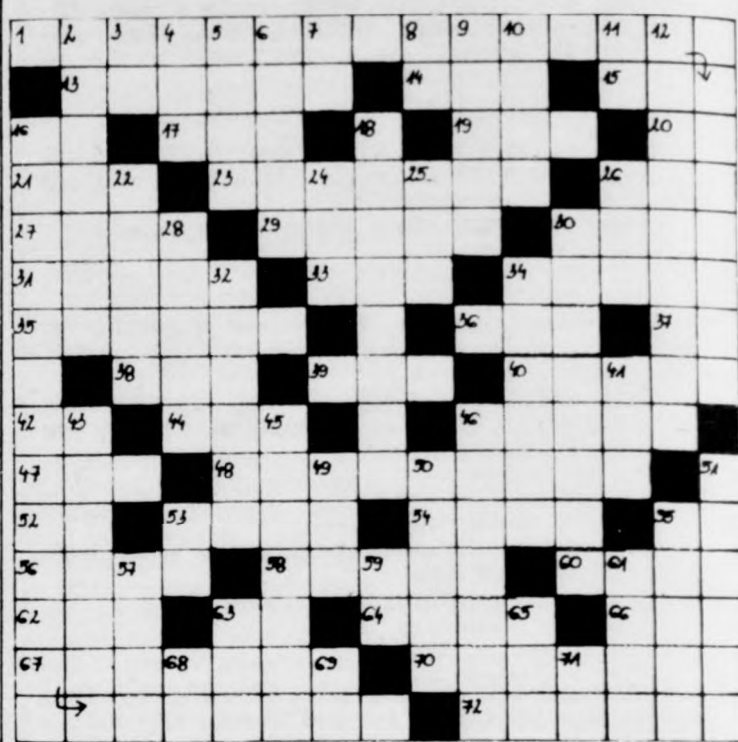
Természetesen, ha valaki betegnek érzi magát, keresse fel az orvost, és az ő utasítása szerint cselekedjék.

A tél közeledtével fokozottan ügyeljen az öltözködésre. Előnyös a réteges ruházat, de ne legyen túl súlyos, hogy felesleges terhet ne cipeljenek magukon. Influenza időszakban kerüljék a tömeget, tartózkodjanak sokat friss levegőn.

Fontos, hogy az idősek is megtalálják örömeiket az életben, legyen rendszeresen valami számukra is könnyen elvégezhető feladatuk, kedvenc időtöltésük, ami biztosítja számukra a lelki egészségét.

KERESZTREJTVÉNY

Október

Vízszintes: 1. Tóth Árpád Október című versének első két sorát idézzük (zárt betűk: A, H, G, K). 13. Férfi-név. 14. Plusz 15. Helyhatározó. 16. Sátor részlet! 17. Mosogatószer márkája. 19. Vízi átkelőhely. 20. Einsteini-um. 21. Cigaretta. 23. Vele megy lefelé 26. Atmoszféra röviden. 27. Óvezet. 29. Irattárba helyez. 30. Gabonanyel. 31. Ritka női név. 33. KPM. 34. Elvisel. 35. Szabadtéri fürdő. 36. Az IKV elődje. 37. Magad. 38. A toll művésze. 39. Angol világos sör. 40. Nem rugalmas. 42. Latin és. 44. Kevert men! 46. A telet valahogyan, valahol tölti. 47. Gratulálni kezd! 48. Mintául szolgáló írott szöveg. 52. Rag, -ve párja. 53. Kötőszó. 54. Napszak. 55. Sporteszköz. 56. Városunk. 58. Szerelm este ne az ókori görög mitológiában. 60. Vegyjele: Cl. 62. Friss. 63. Tullium. 64. Görög betű. 66. ... regénye (Gárdonyi). 67. Fest. 70. Cirogat. 72. Pléd.

Függőleges: 2. Víz határára levált. 3. Tova. 4. Dob. 5. Férfinév. 6. Irógépen ír. 7. Silbak. 8. Ifjúsági lapunk betűjele. 3. Stramm. 10. Rágcsáló állat. 11. Kicsinyítő képző. 12. Sajátos mód, ahogyan valaki az életét éli. 16. Az idézet folytatása (zárt betűk: Z, T, S). 18. Az idézet befejező része (zárt betűk: C, E, E). 22. Finn tó. 24. Közép Európai Kupa. 25. Idegen Sámuel. 26. A. E. B. 28. Riadó. 30. Kibújtak a tojásból a csirkék. 32. Névtelen. 34. Kihúz a bajból. 41. REA. 43. Rozoga, rossz jármű. 45. Meltónak bizonyul valamire. 46. Pucol. 49. A tetejére fordítva! 50. Csodás. 51. Könyvező. 53. Cipész szerszám. 55. Füstölt sonka. 57. Zenei hang. 59. Folyó a SZU-ban. 61. Szövetség. 63. Kevert tét. 65. Mutatózó. 68. Remiz egységnyi betűi. 69. Igeköző. 71. Motivum.

Beküldendő: a vízszintes 1., valamint a függőleges 16. és 18. számú sorok megfejtése, november 9-ig.

OT

Mit kell börtípus

Nagyon gyakori a pus, amely, ha a hibát követünk el, nagyon nehezen hozza. Ezért mindenkinek kell, hogy a bőre megfelelő ápolást igényeljen, ha a kozmetikusok ennek megfelelő tisztítószereket használnak.

Altalában négyfajta puszt különböztetünk meg: zsíros és keverék börtípus. A száraz börtípusnál még előfordul a vezett „nagyon börtípus”. Ennek a kezé szeretnék ezúttal hasznos tanácsot adni.

Ennél a börtípus legényhebb környezeti tényezőket igényel, mint a száraz börtípus. Ez a bőre, amely a neki leginkább megfelelő ápolást igényel, a legkevésbé okozza. Azzal a vaslattal, amit itt a szűkebb körű fogva börtípusok nem tudják rüket teljesen megadni, ha az utasításokat betartják, minden eredményesen védi a bőrt a fertőzések ellen.

Ha a szakemberek börtípusról beszélnek, ezen leggyakrabban a száraz börtípusról beszélnek, amely minden kívül, s mind szerette. Finom, porózus, természetesen fénytől mentes van szó. De amerikai, annyira hátrányos, mint az erős, nemes szél, a kód, a környezeti szennyező. A legkülönbözőbb.

DEÁK MÓR

Piszka, a megszólított volt. Szomorú volt hetek óta. Azt már elfelejtették, tével is szomorú volt, azóta még, hogy ott áll annyira elszában megszólított.

Verseket természetesen írt. Ha egy-egy átkeserlen legyintett benne vibrált, hogy mérhetetlen szomorú ruházza meg, mint tette? Csak a üldögélt tehetetlen, sem tudott volna, ja.

A babapole lakó mint töpörít ók is. Söhajtoztak ők is. gyenek, nem tudva nem ismerték okát, s a mosoly tarka tőlük a szomorúság addig, míg Puszálkó rá nem bődült.

— A durmucát a baba! — ordított hangja. — Hát nem a szomorkodás a nevettetés?

— De, tudom — zöndült tengerész. Tudom. A babasó öröm. Tudom bizony, már nem is vagy.

Erre a válasza Lehajtott a fejét rá. — Út erőltetem, gerszem, a szájját gyűlt.

Egy napon aztán babák.

— Ó, jó tündér, mert már nem mi is azok! Zsumó és Gergő is, és nem tudjuk.

— Jaj, bizony a logotott Alomórá nehezebb, mint a olyan, mint a csak szaporodik.

KERTBARÁTOK

Őszi talajmunkák

Az ideo csapadékban szegény nyár és őszelő a szokásostól is gondosabb talajmunkát igényel a kiskertművelőktől. A szárazabb időjárást nemcsak a növények sínylettek meg, hanem kertet talaja is. A vízhiány következtében a talaj szerves anyagának lebomlása lassabb volt, s a kizsárolt műtrágyák is vontatottabban szívódtak fel. A tápanyagok jelentős részét a növények föl sem vehették, mert nedvesség hiányában a tápanyag-feltartás is lelassult. Ez a hátrány a következő esztendőben előnyre válhat a kertészkedőknek, hiszen a talajban már meglévő tápanyagmennyiséget csak ki kell egészíteni az ideo talajműveléssel egybekötött tápanyag-visszapótlással.

A gondosabb talajművelésre az ideo őszön azért is kell több figyelmet fordítanunk, mert a talajéletben fontos szerepet játszó mikroorganizmusok sem fejthetik ki megfelelő intenzitással tevékenységüket. Az alapos talajművelés tehát nagyon jó hatással lesz a hasznos talajbaktériumok életére is.

A kertben termelt növény maradványait, ha nem fertőzöttek, lehetőleg ne égezzük el, hanem dolgozzuk be a talajba. Mielőtt ással beforgatnánk a növényi maradványokat, összegyűjtésüket követően minél apróbbra daraboljuk föl valamennyit. Az aprítást köve-

tően egyenletesen terítsük el a talaj felszínén, s ezzel egy időben terítsük el a szerves trágyákat is (komposzt, tőzeg stb.).

A szerves anyag elterítése után következik az alapos, minél mélyebb rétegű ásás. Az ásás mélységét az előző ideo talajművelés jelentős mértékben meghatározza, de annál mindenképp mélyebb legyen. A mélyszelvényű megfelelő csapadék leszállását, tárolódását segíti elő, amely a talaj nedvességének gyarapításán túl a mikroorganizmusok életlehetőségére is kedvező hatással lesz.

A levegőtlen beszáradt felszínű talajok a tél folyamán talajművelés nélkül alig vennék föl a nedvességet, így a kedvezőtlen folyamat csak tovább rontaná a kiskertek talajállapotát.

A talajművelés mélységét határozza meg, hanem a jövőre természetesen tervezett növénykultúrák is. A gyümölcsfák és bokrok talajánál, az alaposabb ásásunk, mert a szárazabb időjárásban, a felszívó gyökerek a talajfelszínhez közelebb igyekeztek, hogy a kevés nedvességből minél többet hasznosíthassanak. Ezért óvatossággal ássunk a gyümölcsfák és gyümölcsfák bokrok közvetlen közelében, hogy a gyökereket a sérülésektől kíméljük.

Az ősszel megforgatott talajfelszín nem érdemes elmulasztani, a gereblyézést

hagyjuk tavaszra. A talajmunkát azonban most összeleménykedéssel érdemes befejezni. Annál is inkább, mert az ősszel megművelt talaj tavasszal hamarabb melegedik föl és a növények is hamarabb indulnak fejlődésnek. Gyors kitavasodás esetén nem is győződik elég gyorsan elvégezni ezt a fontos munkát.

A meredek lejtésű domboldalakon a kertek talaját a lejtésre merőleges irányban célszerű megforgatni, hogy a téli-tavaszi lefelé igyekvő csapadékból minél többet visszatartassunk. Ezáltal a talaj erodálódását is jelentősen megsérkelhetjük.

A lazakerkezett homoktalajokon a gyomok zöldségét is érdemes leforgatnunk, mert általa a szervesanyag mennyiségét és a talaj nedvességbefogató-képességét fokozhatjuk.

Ásás során igyekezzünk a kert talajának egészét megművelni, s ne csak ott, ahol a fák, bokrok állnak. Ha az ideo csapadékszegény nyár a gyepekben kárt tett, s ha a felületet sem segítette, akkor érdemes a gyepet is aláforgatni. A gyep tavasszal a fölmelegedést követően székkel pótolható. Nem árt az ideiglenes utak, gyalogcsapások talaját is megforgatni.

Aki tehát a jövő esztendőben gazdag termést szeretne betakarítani, az még ne tegye el téli pihenőre az ásót, mert szükség van rá. Bazsó Csongor

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

BABITS MIHÁLY 1881-1941

MAGYAR POSTA

Babits

Régi adósságot törleszt a Magyar Posta (előrelátólag) november 25-én, amikor Babits Mihály születésének centenáriuma alkalmából 2 forint névértékű bélyegeket ad ki. A költő tiszteletére a Magyar Posta a szavak kezdetű belyegzők mesteri összeállítását köztársasági játékosan igy utánozta, „Szekszárdon születtem, színeszót szerettem...” Babits verseiben, prózái alkotásában a gondolati gazdagság, a nyelv és a stílus csiszolt fordulataival, A Nyugat című lap szerkesztőjeként irodalmunk vezéralakja volt 1941-ben bekövetkezett haláláig. Műfordításai páratlan nyelvi gazdagsággal tanuszkodnak.

Az új címet Rippl-Rónai József festőművész portréja nyomán mutatja be a gondolatban mélyedő Babits arcképe. Az emlékbélyeg az Állami Nyomda készíti 1 637 300 fogazott és 5800 vágott példányban.

Magyar Bélyegek Arjegyzéke

November első napjában jelenik meg az 1994. évi Arjegyzék, amelyet a szakboltokban kivil könyv- és papírboltok is árulnak majd. A munka a ko-

A legfiatalabb tervező

Három éves kislány rajzát mutatja be Finnország karácsonyi bélyege. A rekordok könyve ugyan nem tartalmazza a legfiatalabb bélyegrajzolókat, ez biztosan világcsúcsl. A gyermekket tv útján hívták fel a karácsonyi gondolat megjelenítésére 6000 pályázó közül választották ki a kivételre méltó rajzokat: egy hat éves fiú és egy három éves kislány művét. A bélyegrajz első címletén reprodukálják a fiú elgondolását, csillagos téli éjszakában szánkón jár a Télapó. A kislány alkotása két égő gertyát ábrázol, amelyek lángja egymás felé hajlik.

A fiatalokat a Magyar Posta 1968-ban hívta meg bélyegtervezésre. A rajzokból háromévesek köréből választották ki az 11 éves munkáit alapján.

Játékok

A svájci posta játékosági sorozatát régi játékok képével teszi kelendővé. Múlt században készült tűzhely babáknéket, fából faragott hintaló, porcelán baba a bélyegképeken ma is örömet szerez a kicsiknek. A befejező címet a századforduló technikai fejlettségét jelzi, a bélyegen látható játékosdoboz tüköletes másolata a színekben akkor roborogó gőzparipának.

Mit kell tudni az érzékeny bőrtípus ápolásáról?

Nagyon gyakori az a bőrtípus, amely, ha ápolásakor hibát követünk el, csak nagyon nehezen hozható helyre. Ezért mindenkinek tudnia kell, hogy a bőre milyen speciális ápolást igényel. Ezt jó, ha a kozmetikus dönti el, s ennek megfelelő szépítő- és tisztítószereket használ.

Általában négyféle bőrtípust különböztetünk meg. Beszélhetünk normál, száraz, zsíros és keverék bőrtípusokról. A száraz bőrtípuson belül még előfordul egy úgynevezett „nagyon érzékeny” bőrtípus. Ennek a kezeléséhez szeretnénk ezúton néhány hasznos tanácsot adni.

Ennél a bőrtípustól még a legenyhébb környezeti ártalmat is csak nehezen lehet kivédeni. Ez a bőrtípus az, amely a neki leginkább megfelelő ápolást igényli, s általában a legtöbb problémát okozza. Azzal az ápolási javaslattal, amit itt leírunk, a születésüktől fogva érzékeny bőrűek nem tudják majd bőruket teljesen megvédeni, de ha az utasításokat pontosan betartják, minden bizonnyal eredményesen védekezhetnek a bőruket fenyegető külső hatások ellen.

Ha a szakemberek érzékeny bőrtípusról beszélnek, akkor ezen leggyakrabban vékony és száraz bőrt értenek. Tulajdonképpen ez az a bőrtípus, amely minden kívánalomnak megfelel, s mindenki ilyet szeretne. Finom, rózsás, apróporú, mitesszertől és zsírfénytől mentes bőrtípusról van szó. De amennyi előnye van, annyi hátránya is! Nehezen áll ellent a hétköznapi olyan támadásaival szemben, mint az erős napfény, az erős szél, a kódd, s az egyéb környezeti szennyeződéseknek. A legkülső szaruréteg

ahhoz gyenge, hogy hatásos védőfóliát képezzen a külső behatások ellen. Ehhez járul még egy veleszületett fagygyúhiány, amely csökkenti a bőr ellenálló-képességét. Az ápolás számára ez azt jelenti, hogy mindent meg kell tenni azért, hogy a bőr csekély természetes védekezőképességét pótoljuk. Tehát mindentől óvakodnunk kell, ami megfosztaná a bőrt a kevés természetes védőanyagától.

Ezt a bőrtípust a lehető legenyhébben kell tisztítani! Ehhez legjobb, ha egy zsírtartalmú arcmosó krémet vagy arctejet használunk, amelyet egy puha kendővel viszünk fel a bőrre. Ha a vizünk lágy, akkor az arctejet vízzel kell leöblíteni, de ha kemény, akkor arctonikot használjunk az öblítéshez. A kemény víz gyorsan feszítő érzést vált ki a bőrből, s ez nem hasznos az érzékeny bőr számára. Az alkoholmentes arctonik eltávolítja az arcból azokat a szennyeződések is, amelyek a szimpla tejlamosáskor fennmaradnának az arcból.

A különböző krémekkel a bőr zsírszükségletét kell pótolnunk. A száraz és érzékeny bőrre ez különösen érvényes. A krém kiválasztásánál arra kell törekedni, hogy kellő mértékben pótolja a bőr fagygyúhiányát, és egyben nyugtató hatást is fejtsen ki. Külföldön olyan új nappali és éjszakai krémet fejlesztettek ki, amely összetételében azt a természetes filmréteget utánozza, ami az újszülött bőrén található. Ez megvédi a bőrt a baktériumoktól és a kiszáradástól. Ez a krém (Vernix „Declare” von Greiter) nem tartalmaz konzerváló anyagokat, jól megfelel az érzékeny bőrtípus ápolására.

Nagyon fontos tudnivaló, hogy a lehető legritkábban ápoljuk arcbőrünket úgynevezett regeneráló krémekkel. Ezek a krémek izgató hatást váltanak ki a bőrre.

A krémpakolások jótékony hatást fejtenek ki a bőrön. Amilyen gyorsan reagál az érzékeny bőr a külső behatásokra, leggyakrabban olyan gyorsan meg is lehet nyug-

tatni. A krémpakolások azért is hasznosak, mert sok zsíradékot és nyugtató hatású növényi kivonatokat tartalmaznak.

Ha a bőrünk nem nagyon zsírszegény, akkor elegendő egy nedvességtartalmú maszkot használni. Ha a bőrünk erősen igénybe van véve és fáradt, akkor kombinált krémpakolás az ajánlatos, egy időben kell a zsíradékot és a vízvesztéséget is pótolni.

Jól jegyezzük meg: amíg a maszk kifejti a hatását, fekdüdjünk le, helyezük magunkat teljes kényelembe és próbáljunk tudatosan kikapcsolódni. A megnyugtató idegek hozzájárulnak ahhoz, hogy a felizgatott bőr ismét visszanyerje eredeti szépségét.

Télen még inkább ki van téve a bőrünk az időjárás viszontagságainak. Nagyon káros az erős szél és a kódd. Ennek az az oka, hogy a levegő szennyezőanyag-tartalma ilyenkor ugrásszerűen megnő. Azokat a bőrartalmakat, amelyek a külső hideg levegő és a rendkívül száraz belső klíma kombinációjaként jönnek létre, az orvosok téli ekcémiának nevezik. Ez ellen csak úgy tudunk védekezni, ha bőrünket jó zsíros krémmel védjük — ha kell, a nappali krém helyett az éjszakai krémmel — a külső károsodások ellen. (Jó hatást fejt ki a Pond's krém.)

A parfümös szappan használatát az érzékeny bőrűek kerüljék el, mert erős szárító hatást fejt ki.

Utolsó jó tanács: Semmilyen krémmel nem pótolható az a nedvesség-víz-tartalom, ami a szép és sima bőr megtartásához szükséges, ha közben nem érezzük egészségesen, nem iszunk elég folyadékot, ha éjszakaiunk és cigarettáink. A szép bőr titka az egészséges életmód, melyhez a rendszeres testmozgás is hozzátartozik.

Dr. Gondí Judit

DEÁK MÓR: BABASORS

Piszka, a megzöldült tengerészbaba szomorú volt. Szomorú volt éjjel és nappal, szomorú volt hetek óta, hónapok óta. Hogy mitől? Azt már elfeledte. Amikor fél év eltelével is szomorú maradt, egyre többször jutott eszébe, hogy ő milyen régóta szomorú, s ettől annyira elszomorodott, hogy még jobban megzöldült.

Verseket természetesen már jóideje nem írt. Ha egy-egy áttetsző sor felöltött benne, keserűen legyintett és hatalmas sóhajában benne vibrált, hogy nem akarja ám ő ezt a mérhetetlen szomorúságot megosztani, másra ruházni meg pláne nem akarja. De hát mit tegyen? Csak tetszett, lohadzott, kókadt, üdögölt tehetetlenül, s talán már felállni sem tudott volna, ha egyáltalán megpróbálna.

A babapole lakói pedig aggódva figyelték, mint toporít össze a szomorúság Piszkát. Sójajtoztak ők is, nem tudván, mitévők legyenek, nem tudván orvosolni a bajt, hiszen nem ismerték okát. Rikító színeik kifakultak, s a mosoly tarka kavicsai messze kacagtak tőlük a szomorúság fekete tengerén. Addig-addig, míg Puszáló, a megsárgult barnamackó rá nem bődült Piszkára.

— A durmúdt nekí, te szedte-verté költőbaba! — ordított fel, de bizony karcos volt a hangja. — Hát nem tudod, hogy nekünk nem a szomorúság a dolgonk? Hanem a nevetés? A nevetetés?

— De, tudom — felelte síri hangon a megzöldült tengerészbaba és a szeme porzott. — Tudom. A babasors vidámság, jókedv és öröm. Tudom bizony, és félek, hogy én talán már nem is vagyok baba.

Erre a válasza Puszáló nem számított. Lehajította a fejét, de Piszka nem nézett föl rá. — Út erőtlennül mint egy kiszáradó tengerész, a szájában a só egyre csak gyűlt, gyűlt.

Egy napon aztán Álomöriző elé járultak a babák.

— Ó, jó tündér, segíts rajtunk — kérelték —, mert már nemcsak Piszka szomorú, hanem mi is azok lettünk, és nemcsak mi, de Zsumó és Gergő is, így aztán apu meg anyu is, és nem tudjuk, ki mindenki még!

— Jaj, bizony a szomorúság ragadós — bólogatott Álomöriző —, s kilábalni belőle is nehezebb, mint a nevetést abbahagyni. Mert olyan, mint a hazugság, ha magyarázod, csak szaporodik.

— De hát mit tegyünk? — zúgtak föl a babák.

— Akj nem nyugszik bele, maga kell hogy tudja — mondta titokzatosan Álomöriző, s a családott morajra elmosolyodott. — Hiúság — tette hozzá talányosan.

— Te Piszka, tudok egy marha jó viccet — sündörgött oda a megzöldült tengerészbabához Puszáló. — Hat csiga fut szőrscuhában a csalámban.

— Hagyd el — legyintett közbe kelletlenül Piszka — ismerem.

De Jázminka is hiába tücsöktáncolt Tapancskával, hiába énekelte Csicsika, a világ-szép alvóbabá, és hiába élcelődött Hamiga — a megzöldült tengerészbaba arca kötömbköt verte vissza a vidámság hullámain.

— Hát idefigyelj — elégette meg Ordibekő Zdenkó a hiábavaló kísérleteket — irtam egy verset.

— Halljuk, halljuk! — kiabálták a babák. S lám, Piszka szemhéján is pillát vert az érdeklődés!

— Piszkapiszkapiszkapiszka — szavalta üvöltve Ordibekő Zdenkó — önmagának már csak maszka, Piszka tiszta szurka-piszka, piszkapiszkapiszkapiszka.

A babák tátott szájjal bámultak rá, aztán gyanakodva Piszkára néztek. De most csodálkoztak el csak igazán. A tengerészbaba teli szájjal nevetett!

— Méghogy vers — hahótázta. — Méghogy vers! — Ez! Piszkapiszkapiszkapiszka, Zdenkó, hát te nem vagy tiszta!

A nagyhangú zöldség sértődötten hallgatott.

— Piszkapiszkapiszkapiszka — kacagtak most már a babák is. — Zdenkó, hát te nem vagy tiszta!

Amikor aztán este nyugovóra tértek, a megzöldült tengerészbaba oldalba bökte Csicsikát.

— Tudod — nyelt egy nagyot —, arra azért jó volt ez a végtelen nagy szomorúság, hogy most már tudok örülni annak, hogy örülni tudok.

Csicsika elhúzta a száját, ahogy a vigyorgó Piszkára pillantott.

— Amikor ilyeneket mond — gondolta bólogatva — abból előbb-utóbb vers lesz.

És szegény a mai napig sem tudja eldönteni: mi jobb, ha Piszka verset ír, vagy ha szomorú...

Elvált szülők gyereke

Az elvált szülők közötti viszony kulturáltságát elsősorban az jelzi, hogy milyen kapcsolatot tudnak fenntartani gyermekükkel a válást követően, és hogy a gyermek egészséges fejlődése érdekében milyen viszonyt tudnak kialakítani — egymással. Sok szülő ugyanis mintha úgy gondolná, hogy a házastársától való válás egyben a gyermekétől való válást is jelenti, s elfeledi, hogy ha férji-feleségi státusa meg is szűnt a családban, továbbra is apa vagy anya marad, akinek éppen olyan kötelességei vannak a gyermekkel szemben a válás után, mint voltak annakelőtte.

Kedvező esetben a gyermek az összekötő kapocs szerepét tölti be az elvált szülők között, s megóvja a hajdan házastársakat a mindkettejüket felzaklató és megalázó gyűlölködéstől, torzalkodásoktól. Így van ez kedvező esetben... Am az esetek túlnyomó többségében a dolgok egyáltalán nem így alakulnak, a gyermek helyzete sem mondható megnyugtatónak a legtöbb válás után. A legrosszabb esetben a szülő úgy vélekedik, hogy tökéletesen eleget tesz kötelezettségeinek, ha kifizeti a tartásdíjat, s ezzel azután be is fejezte a gyermekkel való törődést. Az egyik szülő elhanyagoló viselkedése, eltűnése a család köréből azt a veszélyt is magában hordozza, hogy a gyermekkel magára maradt szülő túlságosan is kapaszkodni kezd a gyermekbe, rendkívül fontosá, szinte „partnerpótlékká” válik a számára. Az ilyen szoros kötöttségben élő gyermek érzelmileg túlterhelte válik, neurotizálódik, olykor társadalomellenes irányba fejlődik. Ez nem csoda, hiszen a gyerek könnyen hozzászokik ahhoz, hogy kérése parancs, s hajlamos lesz a világot később is úgy tekinteni, mint egy korlátlan igényeket kielégítő paradizsomot. A követelőző, elkényeztetett, kritikátlan ember nehezen kerül el aztán a kudarcokat és a csalódásokat. A túlságosan szorosan kötődő szülő életvitelét is megsínyli a gyermekével kialakított szimbiotikus életmódot. Az a tény, hogy szinte minden idejét a gyerekkel tölti és érzelmileg szinte maradéktalanul ráfordítja, elrabolja minden idejét és energiáját, s így képtelenné válik arra, hogy új, egészséges partnerkapcsolatot teremtsen. Helytelen, ha a szülő a gyermekre való tekintettel lemond arról, hogy egy megfelelő társ oldallal új életet kezdjen. Különösen áll ez a fiatalon magukra maradt férfiakra és nőkre. Ha magányosságra itélük magukat, s lemondanak az élet társas örömeiről, személyiségük torzul. A lemondás családottságot szül, elégedetlenné tesz, s a meghasonlott szülő egy idő után szinte tudatlanul is a gyermekét fogja okolni sorsának kedvezőtlen alakulása miatt. S ebben részben igaza is lesz. Hiszen való igaz, hogy a túl szorosan kötött gyerek egy idő után önmaga is követelőzővé válik, nyugóskodik, megsértődik, egyszóval érzelmileg zsarolja az anyját vagy az apját, ha az ki akar mozdulni valahova — nélküle.

Más veszélyek leselkednek a gyermekre, ha éppen ellenkezőleg, egyik szülő sem akar lemondani róla, s mindenképp magának követeli. A gyermek iránt érzett szeretet nevében olykor szinte meghurcolják a kisgyereket, láthatási perekre, bíróságra idéztetik tanúnak, szájába rágják, mit kell mondania, kérélik, fenyegetik, ígéretnek neki, csak hogy kijátsszák egymás ellen; vagy pszichológushoz cipelik, hogy az döntse el, melyiküket szereti jobban a gyerek. A gyerek általában mindkét szülőjét szereti. Mindkettőjükre szüksége van. A gyermek számára feloldozhatatlan és alig elviselhető megpróbáltatás választani közöttük. Sok gyerek ezért kórosan elbátoratlanodik, és szorongóvá válik az ilyen érzelmileg kiélezett helyzetekben. Természetes, hiszen nem tudja, hogyan viselkedjék, hogy egyik szülőjét se bántsa meg, szeretetének, ragaszkodásának jeleit egyik irányban sem meri őszintén kimutatni.

A szülők azonban nem csupán a szívből jövő, valódi apai vagy anyai szeretettől vezérelve akarják minden áron magukénak a gyereket. Sokan csupán presztizskérdésből szeretnék megkaparintani, ország-világ előtt bizonyítva ezzel, hogy ők az a másik, akitől ime, jogosan, s okkal hidegülték el. A szülők a gyermekért folyó harcban olykor semmiféle nemlelenszertől nem riadnak vissza: a másik fél szidalmazásával, ki nem érdemelt, indokolatlanul osztogatott ajándékok tömegével, kényeztetéssel, ígéretesekkel próbálják a megzavarodott gyermeket maguk felé hajlítani. Az már más lapra tartozik, hogy a megnyert láthatási perek után mennyire fájdalmasak a számonkérések, a be nem tartott ígéretet miatti sírás-rívások, a csalódások. S a gyötres szülő részéről hányszor kezdődik el a gyerek tologatása, mert „nem hittem volna, hogy ennyi veszélyesség van vele”.

De micsoda veszteség éri a gyerekeket, akik a sok hercehurca során komoly lelki sérüléseket szenvednek el, bizonytalanságba sodródnak, akiknek hite és bizalma a szülőkben elvész. De azok sem járnak jobban, akik élelmesen kihasználják szüleik harcait és igyekeznek a helyzetből hasznot húzni maguknak, akik szülőitől szülőig vándorolnak, azt lesve, melyikük ígér többet, melyikük vigasztalja meg őket a másiknál elszenvetted sérelmeikért. De nem járnak jobban az ilyen gyermekek szülei sem, akik sokszor már csak későn ébrednek rá arra, hogy gyermekük hízkeldeése, kedveskedése, ragaszkodása pusztán látszat, nem több, mint egy tanult, rossz mechanizmus.

Dr. Flamm Zsuzsa

NADRÁG

Fekete szövetsből készült térdnadrág, fiúkabátos alkalmi kosztüm, fekete selyem paszpóllal. A manóknak fehér tisztaselyem blúzzal viselte

A női divatban a nadrág századunk húszas éveitől hódított. Azóta kisebb-nagyobb változtatásokkal a nadrág elmaradhatatlan darabja a női ruhátnak is. Kezdetben szoknyát utánzó, buggyos nadrágot viseltek a szépnem képviselői, a harmincas években a sportos öltözködés tette divatosabbá a nadrágszoknyát, amelynek nadrágformája csak mozgás közben látszott a mély hajtás alatt. Ekkor lett az elegáns nők öltözete a szmokingtáftból, selyemből, bársonyból.

Az ötvenes, hatvanas években a nő már el sem lehetett nadrág nélkül képzelni. Bőszárú, csöves, térdnadrág, bokapantalló, halásznadrág követi egymást, hogy az utóbbi tíz év változásairól, a buggyos török bugyogóról, a répanadrágról vagy a divatállo egyenes szárú nadrágról ne is beszéljünk.

Most, hogy a divat újból a nőies nőt részesíti előnyben, mintha kevesebb nadrágot mutatnának be a divatrevüszázadunk húszas éveitől hódított. Azóta kisebb-nagyobb változtatásokkal a nadrág elmaradhatatlan darabja a női ruhátnak is. Kezdetben szoknyát utánzó, buggyos nadrágot viseltek a szépnem képviselői, a harmincas években a sportos öltözködés tette divatosabbá a nadrágszoknyát, amelynek nadrágformája csak mozgás közben látszott a mély hajtás alatt. Ekkor lett az elegáns nők öltözete a szmokingtáftból, selyemből, bársonyból.

Az már biztos, a téli utca az idén sem lesz mentes a nadrágos nők látványától. A kereskedelem is gondoskodik róla, hogy sokféle fazonú, anyagú nadrágban pompázhassanak, s a nőies és a férfias divat hívei egyaránt találjanak maguknak kedvükre való pantallót.

S. E.

Holnap: Kinizsi-Keszthely

A labdarúgó NB II 15. fordulójában a két debreceni csapat közül a Kinizsi játsszik hazai környezetben. Ellenfele a Keszthely együttese lesz. A találkozóra 13.30 órai kezdettel a Vágóhid utcai sporttelepen kerül sor. Ugyancsak vasárnap bonyolítják le Hódmezővásárhelyen a Hódgép-DMVSC mérkőzést.

A Kinizsi az elmúlt két fordulóban győzni tudott, így nagy érdeklődéssel várjuk vasárnapi találkozójukat. A sérültek közül Vajda és Puska semmikeppén sem lesz ott, viszont Magyar L. és esetleg Magyar A. már helyet kaphat a csapatban, legálábbis a cserepadon. A DMVSC-ben kellemes újság, hogy mindenki egészséges így a vezető edző a bőség zavarával küszködhet.

További NB II-es mérkőzések: Szabó SE—Eger, Bonyháy—Vasas, Győr—Kispest, Pécs—Hörszény, Szeged—Nyíregyháza.

VAG, Siófok—Szolnok, Olajbányász—Ozd, Kazincbarcika—Szekecsárd, Baja—Salgótarján, 22. sz. Volán—Sopron, Kecskemét—Békéscsaba.

A szerdai sikeres Európa-bajnoki selejtezőt követően szombaton újra forduló következik a labdarúgó NB I-ben. Igazi rangadóra nem kerül sor, de különös érdeklődéssel várhatjuk, mire képes a Köln ellen is bizonyító Újpest Csepelen. Vajon magához tér-e a Rába-ETO, hiszen hazai pályán az MTK-VM-mel mérkőzhet. A listavezető Videoton a Diósgyőrt fogadja, míg a Tatabánya Szombathelyen vendégszerző. A Ferencváros (az ismert események következtében) Kecskeméten játszza „hazai” mérkőzését a Zalaegerszeg ellenében. A 11. forduló további találkozóit is ma játsszák. Vasas—Volán, Pécs—Hörszény és Szeged—Nyíregyháza.

Pulykafutás

a városi KISZ-bizottság és a Lakótelepi SE rendezi. Gyülekező a Petőfi téren, az indulók a Vörös Hadsereg útján haladnak végig, majd a Hatvan utcán és a Kishegyesi úton át az ifjúsági sporttelepre futnak. A táv hét kilométer.

A gyerekek, a fiatalabbak csak a sorompóig futnak, innen autóbusszal szállítják őket a rendezők a sporttelepre. Az ifjúsági sportpályán vasárnap bonyolítják le az ifjúmunkás napok sportrendezvényeinek labdarúgó- és kézilabdatornát. Lesz gókarté, karaté, és aerobik bemutató, láthatjuk az MHSZ modellezőit is.

A rendezők öt sült pulykát és további ajándékokat sorolnak ki a befutók között.

Ma: DMVSC—Haladás

A női röplabda NB I. B-csoportjában szereplő DMVSC ma, szombaton délelőtt 9 órától játssza a soron következő mérkőzését Debrecenben, a nagyérdemű sportcsarnokban. Az ellenfél a Szombathelyi Haladás.

Az eddigiekben mind a két csapat négy-négy mérkőzést játszott — a DMVSC mindkét ellenfelét kétszer-kétszer legyőzte, mégpedig a Kaposvári Vasas Izzót és az Eger SE

csapatát. A Szombathely ezelőtt a Szolnoki Vegyiművek és a Szekesfehervári Volánnal mérkőzött, s mind a hazai, mind az idegenbeli találkozókon kikapott. Így a DMVSC vezet a csoportban, kilencedik az NB I-ben, míg a Haladás a 12. helyet foglalja el.

A DMVSC háza táján az az újság, hogy Kolbe már edzésbe állt, de még nem kerülhet sor a játékára és Nagy sem szerepelhet, mert sérült.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Oktober 29., szombat

Birkózás
Honvéd utcai birkózóterem, 11: Serdülők területi szabadfogású bajnoksága.

Kézilabda
Kinizsi pálya, 13.45: D. Kinizsi—Derecske (női OIK, Kapusi). — Dóza-pálya, 15: D. Dóza—Nádudvar (férfi OIK, Kiss A., Nagy M.).

Kosárlabda
Nyomató utcai általános iskola tornaterme, 16: D. Universitas—Hódmezővásárhelyi VSE (női). — Bekessy utcai általános iskola tornaterme, 11: D. Sportiskola—Miskolci Postás (férfi). NB II-es mérkőzések.

Labdarúgás
Egyetemi sporttelep (Dóczy J. u.), 13.30: D. Universitas—Rákóczi Spartacus (Varga S.). Területi bajnoki mérkőzés. — DMVSC nagyerdemű sporttelepe (Oláh G. u.), 11: DMVSC—Kecskeméti SC (NB-s serdülő). — D. DMVSC—KSC (NB-s ifjúsági, Buzsák). — Vágóhid utcai pálya, 12: D. Kinizsi—Ozd Kohász NB-s serdülő és ifjúsági. Szekeres).

Röplabda
DMVSC nagyerdemű sportcsarnoka, 9: DMVSC—Szombathelyi Haladás VSE. Női NB I-es találkozó. — Irinyi utcai pálya, 10: D. Kinizsi—Nyírbátor. — Báthori (férfi). — Möriz Zsigmond Körúti pálya, 11: D. Universitas—Kossuth KFSE (női). — 12.30: D. Universitas—Szolnoki Vegyiművek (férfi). NB II-es mérkőzés.

Oktober 30., vasárnap

Asztalitenisz
Irinyi Elemiszer-ipari Szakközépiskola tornaterme, 8: Általános és középfokú iskolai tanulók felmerő versenye.

Kerékpár
Vámospercs, bagaméri útiágazás, 9: Tömegverseny Vámos-

pécs—Nyírmartonfalva—Nyírcsád—Nyírábrány—Vámospercs útvonalon.

Kézilabda
Városi sportcsarnok, 11: D. Dóza—Ozd Kohász (Hummel, Kiss L.). Férfi NB I-es összcsoport. — MEDICOR-pálya, 11: D. MEDICOR—Bp. Spartacus (női NB-s ifjúsági, Simon, Tibi K.). — Dóza-pálya, 12.30: D. Dóza—Ozd Kohász (férfi NB-s ifjúsági, Nádasdi, Pesti).
Videken: Nádudvar—Hajdúszoboszlói Gázláng (9. férfi OIK, Sebők, Tibi A.).

Labdarúgás
DMVSC Vágóhid utcai pályája, 13.30: D. Kinizsi—Keszthelyi Haladás (Kovács II. L., Bognár, Czirba). NB II-es mérkőzés. — Gázvezeték utcai sporttelep, 13.30: D. Volán—Baktalórántháza (Hagyó). Területi bajnoki mérkőzés.

Vidéken. Területi bajnokság (13.30): Hajdúszoboszlói Bocskai—Püspökladányi MAV Egyetértés (Szilágyi S., Szabó J., Husnyadi). Hajdúszoboszlói Bocskai—Rákóczi (Maróthy).
Megyei bajnokság (13.30): Tép—Vámospercs (Tur, Bende, Németh J.), Derecske—Mikepércs (Tóth S., Melegh, Pataki). Hajdúnánás—Berettyóújfalui (Németh V., Könyű B.), Hajdú Vasas—Sárrétudvari (Szabó L., Nagy J., Csató M.), Kaba—Polgár (Könyű Gy., Szarka, Domokos), Komádi—Nagyrabé (Oláh, Balogh, Kiss F.), Hajdúdorog—Nádudvar (Fazekas, Vincze, Zám), Körörszegapáti—Létavértes (11.30, csak ifjúsági, Nyéki). — Debreceni járási bajnokság. A-csoport: D. Haladás—D. Universitas II. (Józsa, 10), D. Kinizsi II.—Sáránd (Debrecen, 10), Hajdúszoboszlói DMVSC ifjúsági II. (10), Hajdúszoboszlói—Ujszentmargita (13.30), Tiszacsécsge—D. Hunyadi (13.30).
Egyek—Görbeháza (13.30). — B-csoport: Nyírmartonfalva—Kodad (8.30). — Ujléta—Nyírcsád (8.30). — Fülöp—Hajdúhadház (10.30). — Almásd—Hosszúpályi (15). — Nyíradony—Bagamér (15). — Monostorpályi—Nyírábrány (15).

Fintha Gábor lovai

— Azért az volt a legszébb, amikor néhány éve Bad Aachenben 45 ezer ember előtt nekem játszottak el a Himnuszt... — mereng el Fintha Gábor, ahogy az előszoba falát zsúfolásig megtöltő istállóplaketteket, érmekeket, startszámokat, versenyemlékeket nézegetjük.

A hortobágyi fogathajtó persze nem pusztán a múlt dicsőségéről számolhat be. Idén is szép sikert ért el: harmadik lett az országos bajnokságon.

A szoba falán — festmény lovakról. A poharakon — melyekkel kocintunk — apró ábrák lovakról.

Kimegyünk az istállóhoz: lovak, lovak, lovak... — Itt nálunk minden a lovak körül forog — mondja Fintha Gábor —, nélkülik már el sem tudnám képzelni az életemet.

A Hortobágyi Állami Gazdaság menesvezetőjének életében ideálisan egészíti ki egymást a munka és sportolás.

— A lovakkal kell ügyis foglalkoznom, s ha időm engedi, tréningezek, készülőket a fogattal. A gazdaság támogatása nélkül ez nem menne.

Hortobágyon ma hárman vannak fogathajtók. A kettes fogat Kozma Jánosé, a két négyes egyike Fintha Gáboré, a másik pedig Katona Lászlóé — de ő most éppen katoná. 16 ló van a fogatosoknál, benne vannak ebben persze a tartalékok, az utánpótlás.

De vajon min múlik az hogy „ugró” vagy „fogatos” lesz egy-egy csikó? — Múlik egyrészt a származásán. A tisztavérű nőniuszok például nagyon alkalmasak fogatba. Milyennek is kell lenni a jó „fogatos” lónak? Tudjon szépen lépésben menni. Tudjon nagy sebességgel ügetni. Jó hámos legyen, ne féljen semmitől. Legyen kitartó, felegyelmeztet, kemény szervezett. És persze elegáns, jó mozgású. Vannak tehát követelmények.

Ahogy betérünk az istállóba, meg-megsímít egy-egy lovat. „Zánka — mutat az egyikre —, így hívják. Ez pont erre született, kiváló ló. Most ugyan valamelyest belefáradt a fogatozásba. Kíméljük, pihentetjük egy kicsit.”

Arad belőle a szeretet, amint megpaskolja, megütögeti Gyújtó oldalát. Ez az a ló, melyet a „fotó kedvéért” az istálló elé vezet. Aztán a lovak lelkivilágáról kezd beszélni. Arról, hogy vannak

Kellemes emlék Windsorból: Fintha Gábor ötödik lett a világbajnokságon

olyan csikók, melyek allergiásak egymásra, mások meg különösen szeretik egymást. „Komplikált a lóélet” — mondja, mielőtt igazán belebonyolódnánk.

— S hogyan viselkednek a verseny előtti időszakban? — Utazás előtt a gyerekek beviszik reggel az abrakot, majd amikor egy kis idő után a szerezleket is, a lovak rögtön megértik: verseny következik. Azonnal abbahagyják az evést, és várnak... Vagy emlékszem, a régi fogatomban a Szépszaszonyra. Amikor számoltak visszafelé a startnál: 5, 4, 3 — akkor ő mindig el akart indulni. Alig bírtam visszafogni.

Nézük a kinyitott albumot, amelyben régi versenyek fotói sorakoznak... szétszakadt kocsi, lovak összevissza a terepen... („1974-ben Szekesfeherváron történt. De komolyabb sérülést nem szenvedtünk. A tanulópénzt egyszer ügyis meg kell fizetni!”) Másik fotó: kanyarban a fogat 1980-ban, a világbajnokságon. („Legnagyobb sikerem. Egyéniben az ötödik helyen végeztem. S ha én vagyok a csapattag, együttesünk az aranyérem. Így csak ezüstöt nyertek...”)

Es közben hallgatom pályafutása történetét. „1972-ben végeztem az Agráregyetemen. Egyből idekerültem a Hortobágyra.

Egy évvel később már volt egy kettes fogatom, 74-ben pedig már négyes fogatot hajtottam. Válogatott 1977-ben lettem. Azóta kétszer voltam országos bajnokságon ezüstérmes, idén pedig a bronz jutott nekem.”

Nem kis eredmények. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a magyar fogathajtás mindig a világ élvonalához tartozott. Legutóbb ugyan „csak” ezüstérmes nyertek a VB-n, és egyéniben is be kellett érni egy második és egy harmadik hellyel. Egyesek persze azt mondják: várható is volt már, hogy megtörik egyszer a „hegemónia”, hiszen mindenkit csak ingerelt már az állandó magyar siker. Hogy ez így van, vagy sem, azt mindenesetre nehéz volna bizonyítani.

Aztán arról beszélgetünk, Dombrovsky Ádám

hogy a 9 méter hosszú négyes fogatot mennyivel nehezebb irányítani, mint a ketteseket. Hogy az első lovak mennyivel messzebb vannak. Arról hogy a lovakra milyen szigorú állat-egészségügyi követelmények vonatkoznak. Hogy a fogatába tartozó lovakat az állam 140–150 ezer forintért — tenyésztő utánpótlás céljaira felvásárolta. Hogy a lovak körülbelül 13–14 éves korukig valók fogatokba...

„Új fogatom van. Egy idősebb lóval és három újjal. Kell az idősebb, hiszen ahhoz igazodnak a fiatalok. Az első jó eredmény már mindenesetre megszületett. Jövőre még eredményesebb lesz a négyes. Az pedig ott motoszkál a fejében, hogy Szilvásváradon világbajnokságot rendeznek...”

Aztán arról beszélgetünk, Dombrovsky Ádám

A fogat most az istálló előtt pihen

Gyújtóval, a fogat egyik új loval (Fotó: Kőszeghy)

SOROKBAN

Oktober 30-án takarékosági világnap kupa kézilabda világtorna lesz. A fiúk a Mechwart Géppari Szakközépiskolában, a lányok a Szoboszlói úti Általános Iskolában versengenek az OTP megyei igazgatósága által alapított kupáért.

Az őszi váltóversenyen, melyet Debrecen felbabadulásának évfordulójára rendeztek, az általános iskolás fiúk mezonyében a Vénkert együttese végzett a harmadik helyen.

A KELETTERV dolgozó tömegsportversenyt rendeztek az ifjúsági sporttelepen. A tervezők labdarúgói 1–1-es döntetlenre végeztek régi vetélytársaikkal, a debreceni tüzoltókkal.

A DMVSC jégiskolája tanfolyamot rendez — november 1-től — 3–10 éves lányok és fiúk részére, kezdő és haladó fokon. Az érdeklődők október 31-én, hétfőn 11 és 18 óra között jelentkezhetnek a nagyerdemű pályán Gáti Fruzsina edzőnél.

Ribliék Londonban

A nemzetközi Sakk Szövetség (FIDE) luzerni székhelyén csütörtökön bejelentették, hogy a sakkvilág bajnokjelölti középdöntő mérkőzéseket november 19-től Londonban rendezik meg. Mint ismeretes, ezeken a találkozókön a szovjet Szmiszlov Riblivel, illetve a szintén szovjet Kaszparov a svájci színekben induló Korcsinnal mér össze tudását. A FIDE szövegének közlése szerint a mérkőzéseket a brit sakkszövetség rendezti, a szponzor szerepét az Acorn Computers nevű cég vállalta magára. (MTI)

Guczoghy ötödik

Folytatódta a tornász világbajnokság küzdelmei a Budapesti sportcsarnokban. Szerdán a kínai férficsapatnak lehetett tapsolni, csütörtökön a szovjet lányok megnyújtó kimagaslott a megalapozottan védtek meg világbajnoki címüket. A magyar férfiak hatodikak, a végzet, míg ketten kaptak (holtverseny miatt) bronzérmes: a szovjet Akopjan és a kínai Lu Jun.

Kellemes meglepetés, hogy Guczoghy végzett az ötödik helyen (lólengésben 10 ponton értékelték). Donáth a 14. Paprika pedig a 26. lett a kínai és japán esélyesek sorában világbajnokságon.

